

fuzinar

Poština plačana pri pošti
62390 Ravne na Koroškem

Leto XXIX

Ravne na Koroškem, april 1992

št. 4

KAKOVOST - VSTOPNICA V RAZVITI SVET

V Evropo, na Zahod, sploh v razviti svet moremo samo, če celovito obvladamo kakovost, njene temeljne sestavine:

- kakovost
- inovativnost
- ustvarjalnost
- usposobljenost za uspešno nastopanje na tržišču v ostrih tekmovalnih pogojih.

Kakovost bomo zagotavljali z doseganjem in preseganjem standarda ISO 9001. Poudarjamo celovito obvladovanje kakovosti, preprečevanje slabe kakovosti in tudi kakovost spoštovanja rokov ter konkurenčno obvladovanje stroškov kakovosti.

Za kakovost smo odgovorni vsi, od direktorjev do članov kolektiva.

Tako razumljen odnos do kakovosti sicer res ni poceni, vendar se bodo najkasneje takrat, ko ga bomo obvladali, vložena sredstva obrestovala, ker nam bodo tuji kupci zaupali, ker se bo število naročil še povečalo in ker bomo sposobni naše izdelke tržiti v višjih cenovnih razredih.

Resnica o neakovanosti pa ima še eno, zelo banalno stran: izmeček, dodelave in reklamacije, ki jih ne obešamo na veliki zvon, so pa med nami žal zelo znan pojav, so zanesljivo dražje od zneskov, ki jih moramo zdaj plačevati za najrazličnejše certifikate. Zato tu ne smemo biti drobnjakarski. Brez certifikatov pač ni evropskega trga.

Pri kakovosti smo precej že naredili, še več dela nas čaka.

Načrt za izboljšanje kakovosti v letu 1992 je enako važen kot likvidnostni plan. Zdaj so še precejšnje razlike med posameznimi deli železarne.

Naučiti se moramo novih metod dela, učenje, ki naj da dobre rezultate, pa ni kampanjski proces, ampak traja dolgo. V skrbi za proizvodnjo morda še niti nismo dovolj prepričljivo pokazali, da takrat, ko pravimo, da moramo za kakovost skrbeti vsi zaposleni, to ni fraza, ampak zelo resna stvar.

Kakovost je namreč tudi prijazen glas, ki se iz železarne odzove kupcu po telefonu. Kdo ne ve, kako pomemben je prvi vtis?

Kakovost sta red in čistoča v tovarni in okrog nje. Kakovost so oblikovno in jezikovno korektni dopisi, in to v vseh jezikih, saj pač ne moremo slovenščine ceniti manj od nemščine, angleščine ali francoščine. Na nivojih komuniciranja pa ni kakovosti nikoli preveč, kakor ni nikoli preveč prijaznosti in ustrežljivosti.

Tu pa se imamo še vsi veliko učiti.

SANACIJA BOLJŠA KOT STEČAJ

Vodstvo Slovenskih železarn je pripravilo analizo o upravičenosti sanacije in o možnem stečaju železarn ter ju predložilo vladi. Ta bo odločala o predlogih.

V analizi Slovenske železarne ugotavljajo, da bi bila sanacija narodnogospodarsko upravičena. 200 milijonov DEM obveznosti do bank in drugih upnikov bi delno kapitalizirali, delno odpisali, delno pa naj bi jih banke reprogramirale. Železarne, ki so imele lani 4 milijarde tolarjev izgub in 3,2 milijarde tolarjev terjatev in prav toliko neplačanih obveznosti, bi potrebovale le moratorij na zapadle obveznosti in blagovna posojila, saj imajo zdaj naročil za dva meseca naprej.

Stečaj železarn z okoli 10 tisoč zaposlenimi bi z vsemi posledicami stal Slovenijo približno milijardo več kot sanacija.

(Vir: Izjava mag. Apenca, direktorja Slovenskih železarn, 2. aprila za Delo)

SINDIKATI

PROGRAM DELA NEODVISNOSTI

Temeljno izhodišče in načelo sindikata Neodvisnosti Železarn Ravne je uveljavljanje pravic in interesov delavcev, ki izhajajo iz dela in za delo.

Glede na dane možnosti in pogoje, v katerih organizirano in aktivno deluje, in glede na različne nivoje odločanja in uveljavljanja pravic in interesov bo sindikat Neodvisnosti temu primerno prilagajal svojo organiziranost, oblike in metode delovanja in dela, z edinim ciljem biti učinkovit in uspešen pri dogovarjanju in sprejemanju obsega pravic v danih možnostih in uveljavljanju ter uresničevanju pravic in interesov delavcev.

Program je sestavljen iz splošnih in konkretnih vsebinsko določljivih nalog in zahtev, ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo v konkretnem okolju in času.

Sindikat Neodvisnosti Železarn, njegovi organi, odbori in komisije bodo posebno pozornost namenili:

- uresničevanju in uveljavljanju Podjetniške kolektivne pogodbe in Dogovora za uresničevanje te pogodbe
- postopnemu in selektivnemu povečevanju plač, s čimer bodo v krajšem časovnem obdobju dosegli zmanjševanje razlik in po posameznih plačilnih razredih odstopanja od izhodiščnih plač
- formiranju fondov za solidarnostne pomoči
- formiranju fonda za socialne pomoči za obdobje popolne uveljavitve izhodiščnih plač oz. uveljavitve zahtev po dostojnih plačah
- ustreznim odškodninam za poškodbe in nezgode na delovnem mestu
- izvajanju nadzora in ustreznih delovnih zaščit na delovnem mestu
- zahtevam za ustrežnejše in varne delovne pogoje in uveljavljanje beneficirane delovne dobe povsod, kjer obstajajo pogoji
- zahtevam za daljši letni dopust in povečan dopust zaradi pogojev dela
- spremljanju politike zaposlovanja, predvsem z vidika nadzora nad izvajanjem zakonskih določil
- zahtevam po daljšem porodniškem dopustu in zaščiti nosečnic in mater z mlajšimi otroki
- uveljavljanju možnosti in pogojev za krajši delovni čas
- zaščiti delavcev pred krivično izgubo ali zamenjavo delovnega mesta znotraj or-

ganizacijskih enot, družb, podjetij

- zaščiti delavcev pred šikaniranjem in krivicami nadrejenih delavcev
- sodelovanju v procesih oblikovanja in uveljavljanja samoupravljanja delavcev
- odločanju prek predstavnikov delavcev v upravnih odborih družb in železarn
- sodelovanju pri oblikovanju in uresničevanju lastninjenja podjetij in družb
- zahtevam, da vodstva družb in železarn informirajo delavce in sindikat
- sodelovanju in izvajanju projekta o reševanju začasnih presežkov delavcev v železarni
- zaščiti in obrambi delavcev pred disciplinskimi organi in pristojnimi sodišči

- zaščiti in obrambi pravic in interesov delavcev v komisiji za varstvo pravic delavcev in na sodiščih

- ustanavljanju in včlanjevanju v blagajno vzajemne pomoči
- vsebini in dopolnitvam stavkovnih pravil
- kadrovske politiki in volitvam v sindikatu
- izobraževanju in usposabljanju delavcev oz. sindikalnih aktivistov
- izvajanju nalog, dogovorjenih v višjih oblikah organiziranja.

Glede na vzpostavljanje demokratičnega sistema Republike Slovenije se bo sindikat Neodvisnosti aktivno zavzemal za:

- uveljavljanje in ures-

ničevanje temeljnih pravic in svoboščin, s tem za uveljavljanje in uresničevanje mednarodnih konvencij, še posebej tistih, ki urejajo položaj in pravice človeka-delavca

- neposredne in demokratične volitve, v katerih bo glas volilca pripadal tistemu, kateremu ga je volilec namenil
  - socialno, humano, pravno in demokratično Slovenijo
  - zmanjševanje davkov za življenjsko pomembne potrebe
  - zmanjševanje obremenitev gospodarstva, ukinitve zakona o plačah
  - druge, za delavce pomembne zadeve.
- Izvršni odbor sindikata Neodvisnosti Železarn Ravne bo na osnovi nalog in zadolžitve sprejemal kvartalno operativne plane z roki in izvajalci ter spremljal in ocenjeval njihovo izvajanje.

(Vir: Sporočilo št. 4, marec 1992)

MNENJI

O STAVKI ZA DANAŠNJO RABO

Sindikat Neodvisnosti v železarni se je pridružil marčevski opozorilni stavki, četudi je ljubljansko vodstvo ni podprlo. Vprašali smo dva člana izvršnega odbora tega sindikata, kako komentirata omenjeno stavko in pomen stavk v tem času sploh.

Ivan Filipič, Noži:

"Menim, da smo že na takem robu zloma delavcev v proizvodnji, da je bila taka opozorilna stavka vsekakor potrebna. Pri tem se mi ne zdi pomembno, kdo jo je organiziral, saj gre za zaščito delavca, za njegov interes. Drugo je seveda, če so v ozadju politični interesi in se stavka organizira le zato, da pride nekdo drug na površje.

V moč stavke še verjamem, saj menim, da je to eno od orožij, s katerim delavec uveljavlja svoje pravice."

Milan Škafar, Valjarna:

Štrajk je mehanizem, ki ga uporabiš, ko druge izbire ni več. Mislim, da je to prava pot, ker vladi drugače ne moremo do živoga.

Toda pri tem opozorilnem štrajku sem dobil občutek, da ljudje niso bili posebno zanj. Menim, da zato, ker je bil dirigan od zunaj, ker se ni skuhal med delavci samimi in zato, ker ljudje vidijo, da se v železarni stvari spreminjajo na boljše. Veliko jih vidi, da se na horuk ne da nič narediti, lahko se celo kaj poslabša. Je pa po mojem prisotem tudi strah. Vemo, da smo vsi odvisni od železarni in da je minimum, ki ga dobimo, maksimum, ki ga lahko železarna trenutno da."

H.Merkač

**Pogovor
z direktorjem
Transloga
Inž. Milanom Butolenom**

Preiti s stranskega na vozni tir

Ime Translog nekateri povezujejo z Logom v Dobji vasi, vendar se motijo, saj gre v resnici za zloženko okrajšave dveh besed: Transport in logistika, predstavlja pa samostojno delniško družbo znotraj Železarne Ravne.

V pogovoru o tem, kdaj, s kakšnim namenom je podjetje nastalo in kako deluje, je direktor Milan Butolen povedal:

"Delniška družba z lastnim žiro računom smo postali s 1. 1. 1992. Družba je sestavljena iz Transloga, ki je bil oblikovan lani, in iz nekdanjega tozda Transporta.

Dejavnost obsega notranji in zunanji transport, trgovino (nabava in prodaja) ter carinsko poslovanje. Zaposlujeemo 101 delavca. V prvih dveh mesecih letošnjega leta smo poslovali pozitivno, kar daje slutiti, da se bo dalo preživeti. Seveda pa je naša dejavnost v celoti odvisna od podjetij osnovnih dejavnosti v Železarni Ravne. Samo ta nam (kakor tudi sebi) lahko zagotovijo pogoje za normalno poslovanje."

"Izraz logistika, ki se skriva v imenu vašega podjetja, predvideva, da poskrbite, da je blago ali človek pravočasno na pravem mestu. Kako vodite delo, da svojim naročnikom najboljše ustrezete?"

"Moram reči, da večina transportnih poti teče po ustaljenem redu in tirih. Ponekod pa bi bile potrebne boljše rešitve. Proučujemo, katere transportne poti bomo spremenili ali skrajšali, da bo dostava hitrejša in cenejša. Nekatere poti se bodo ukinile tudi zaradi nove, drugačne organiziranosti podjetij. Nekatere funkcije bomo prenesli v pristojnost podjetij osnovnih dejavnosti; prevzela bodo nekatera transportna sredstva in delno tudi delavce, kakor se bo pač izkazalo za najbolj smiselno. Vsekakor pa je nesmiselno, da bi si vsako podjetje ustvarjalo lasten vozni park, kar po osnovni logiki predstavlja višji strošek in veliko večje probleme pri organizaciji dela."

"Kako je oddelek transporta opremljen za opravljanje svojih funkcij?"

"Na skrbi imamo zunanji in notranji transport ter servisno dejavnost za vozila. Žal je dosedanja miselnost v železarni potiskala Transport na stranski tir, zato za to dejavnost nismo

"Kakor vsa podjetja, bo moral tudi Translog dokazati, da je sposoben preživeti. Noben oddelek, noben delavec se ne sme uspravati na račun drugega."

najbolje opremljeni. Vozimo večinoma s starimi, že dotrajanimi vozili - od osebnih do težkih tovornih, paletnih vozil, ki bi jih morali postopno zamenjati z novimi. Za to bi morali uporabiti sredstva iz amortizacije, potrebovali pa bi še dodaten denar, tistega, ki ga je

trgovanje z vsemi vrstami materialov in izdelkov, nabavljamo pa največ za podjetja znotraj železarne. Dejavnost bi radi razširili še na zunanje kupce, vendar bi morali pridobiti kvalitetne vire sredstev, se kadrovske okrepiti in najti ugodne dobavitelje. Le tako bo

Transport prejšnja leta vlagal v obrate osnovnih dejavnosti. Zavedam se, da bo do tega denarja težko priti, a nekaj bo treba storiti, če bomo hoteli, da bo transport v železarni - in zanj - v prihodnje učinkovit, kvaliteten in varen.

Razen tega bi morali v tem oddelku pridobiti nove, kvalitetne kadre, dvigniti delovno disciplino in delo kar se da racionalizirati. V zvezi s tem se soočamo s problemom tehnoloških viškov. Reševati ga bomo morali humano, nikakor ne z odpuščanjem brez socialne varnosti. To je zame skrajnja, skoraj nesprijemljiva možnost."

"Kakšna je vaša trgovinska dejavnost, da si ne prihajate navzkriž s prodajo in nabavo komercialnih služb?"

"Registrirani smo za

delimo. Skupne z njimi imamo predvsem težave, kajti trgovanje otežuje dejstvo, da se pri nas skoraj ne posluje več z denarjem, kompenzacije so pa prej ovira kot pomoč pri razvoju dejavnosti, čeprav brez njih zdaj sploh ne bi mogli trgovati."

"Carinska služba je za vaše podjetje novost. Za koga jo opravljate in kako?"

"Carinske posle opravljamo za vsa uvozna - izvozna podjetja v železarni, radi pa bi jih še za druga. Dejavnost prinaša železarni precejšnje prednosti, predvsem zaradi nižjih stroškov in sprotnega ter učinkovitega reševanja problemov, zato bi jo radi razširili. Vendar bi za to potrebovali primerne prostore in dodatne kadre."

"Kaj je pri poslovanju vašega podjetja trenutno največja ovira?"

"Kakor sem že dejal, močno občutimo, da je bila dejavnost tozda, iz katerega izhajamo, v železarni odrinjena na rob. Teži nas že to, da nimamo računalnikov in še vedno obračunavamo in fakturiramo ročno, da o zastarelosti in dotrajanosti osnovnih sredstev ne govorim več. V mehanični delavnici npr. nimajo avtodvigalca, pa je to servis za popravilo vozil."

"Kakšna bo torej prihodnost Transloga?"

"Dosedanji rezultati so pokazali, da zmoremo poslovati pozitivno. Primanjkljavev iz preteklosti seveda ni mogoče nadomestiti v kratkem času. Toda če bomo dobro sodelovali z ostalimi podjetji Železarne Ravne in če bodo ta dobro poslovala, menim, da bomo sčasoma postali sodobno podjetje, ki bo vodilo transportno službo ter trgovinske in carinske posle v zadovoljstvo vseh naših porabnikov oziroma naročnikov."

Mojca Potočnik

"Z boljšo opremljenostjo, dobrim kadrom in z ustreznimi prostori želimo v Translogu doseči primerno rentabilnost poslovanja tudi zunaj plota Železarne Ravne. Znotraj njega pa bomo morali doseči kar najboljše sodelovanje. Vsak oddelek zase bo moral dokazati, da je zmožen preživeti tudi v kritičnih časih. Govorijo pa naj rezultati."

FEBRUARJA IZBOLJŠANJE

V februarju smo dosegli 67,1 odstotka predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 60,6 odstotka. Za 7061,9 tone prodanih izdelkov smo iztržili 679,3 milijona tolarjev, kar je v povprečju 96,2 SLT/kg. Od tega smo na domačem trgu prodali 3475 ton v vrednosti 339,1 milijona tolarjev, v nekdanje republike SFRJ smo prodali 687,5 tone v vrednosti 54,4 milijona tolarjev, izvozili pa 2899,4 tone v vrednosti 285,8 milijona tolarjev oz. 3,7 milijona dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

V Jeklarni so v februarju izdelali 8587,47 tone elektro jekla in 30,31 tone EPŽ jekla. Od tega so v jeklarni 1 izdelali 2762,45 tone in tako za 6,24 odstotka preseglji načrtovano proizvodnjo, v jeklarni 2 pa 5825,02 tone, to pa je le 81,5 odstotka načrtovane proizvodnje. V jeklarni 2 načrta niso dosegli, ker so zaradi izklopa energije izgubili sedem delovnih dni. Ocenjujejo pa, da bi ob normalni preskrbi z materiali in električno energijo načrtovano proizvodnjo dosegli tudi v tem obratu. Zaloga ingotov se je v februarju povečala za 59,46 tone. Na zmanjšanje zaloge računajo v mesecu marcu, če bodo iz Valjarne dobili naročila za betonsko železo.

V februarju so iz Valjarne odpremili 4365 ton izdelkov in s tem preseglji tako vrednostni kot tonažni operativni plan, kar je

posledica boljše dobave vložka iz Jeklarnе. Povečuje se tudi obseg naročil, to pa je zelo ohrabrujoč podatek.

V Kovačnici so v februarju proizvedli 917 ton izdelkov, kar je 95,9 odstotka načrta, načrtovano vrednostno realizacijo pa so za 3,6 odstotka preseglji. Eksterno so iz Kovačnice odpremili 709 ton, interno pa 472,9 tone izdelkov, skupaj torej 1182 ton. Naročil jim še vedno primanjkuje, čeprav se slovenski in "YU trg" lahko odpirata. Prisotnost delavcev je bila komaj 59,9-odstotna. Pri kovanju jim povzročajo težave korenike na GFM ingotih, ingoti, ki so bili odliti na 5TN peči, so imeli slabo površino. Šarže za toplotno obdelavo ne prihajajo v predvidenem času - zamujajo tudi do pet ur.

V Jeklovleku so v februarju načrtovano proizvodnjo preseglji za 24 odstotkov, čeprav so pri programu vlečenega jekla dosegli le polovico načrtovane proizvodnje, pri programu brušenega jekla pa 96 odstotkov načrtovane proizvodnje. Treba je upoštevati, da so izdelali okoli 20 ton ventilskega jekla, ki pomeni finančno precej boljši rezultat kot povprečje lanskega asortimenta, ki so ga upoštevali za plan. Zaradi pomanjkanja vložka so imeli 29,9 odstotka predvidenega delovnega časa zastojev, 6,5 odstotka pa zaradi odsotnosti delavcev, ki so bili v bolniškem staležu.

V Strojih v februarju zaradi zamujanja dobav vložka,

nerealizirane izdelave stroja (skladiščno dvigalo) za izvoz, nerealizirane proizvodnje valjev za domače tržišče in naraščajočega števila ur zaradi dodelav, niso dosegli načrtovane proizvodnje.

V Vzmetarni so operativni načrt proizvodnje sicer dosegli, da pa bi dosegli tudi 1/12 letnega načrta, bi morali pridobiti še precej novih naročil.

V Industrijskih nožih so imeli na brušenju 266 ur zastojev, od tega na ploščinskih brusilnih strojih 234 ur in 32 ur na strojih za brušenje z upogibno mizo. Na grobi mehanski obdelavi pa so imeli 40 ur evidentiranih zastojev na CNC vrtačno rezkalnem stroju STAMA. Še vedno jim primanjkuje naročil za brzorezno orodje in za nože za pločevino. Kljub navedenim težavam so v obratu dosegli operativni plan za mesec februar.

PRODAJA DOMA

Valjarna je na domačem trgu preseglja tako količinsko kot vrednostno realizacijo. Delno spet oživlja poraba jekla v nadaljnji predelavi pri firmah, kot so TAM, Unior in trgovine, ki so si pričele ustvarjati zalogo jekla (Metalka, Merkur, Kovinotehna).

Tudi Kovačnica je na domačem trgu (Slovenija) preseglja načrtovano realizacijo. Na ugoden rezultat je vplivalo povečanje naročila za krčilne odkovke (SIP Šempeter in Armature Muta). Jeklovlek je na

domačem trgu dosegel 149 odstotkov načrtovane količinske realizacije in 219 odstotkov vrednostne realizacije. Na ugoden finančni rezultat je vplivala prodaja ventilskega brušenega jekla. Orodjarna je v februarju realizirala načrtovano prodajo, kar je tudi posledica prizadevanj Komerciale, ki ji je uspelo prodati precejšen del zalog v špediciji. V Orodjarni pričakujejo tudi v naslednjih mesecih zadovoljive rezultate, saj so pridobili precej naročil, povišali pa so tudi cene svojih izdelkov.

Pnevmatični stroji so preseglji tako tonažno kot vrednostno realizacijo za domače tržišče. Prodaja v nekdanjih republikah SFRJ je bila tudi v februarju močno pod načrtom, predvidevajo pa, da se bodo v mesecu marcu tudi razmere na tem tržišču precej izboljšale.

Vzmetarna ni dosegla načrtovane realizacije za domači trg, kar je posledica ustavljenih dobav kupcem, ki z zamudo poravnava svoje obveznosti.

Stroji so preseglji načrtovano realizacijo za domači trg in tudi za trg nekdanjih republik SFRJ. Ti rezultati pa niso plod boljše proizvodnje, ampak so predvsem posledica odpreme večje količine izdelkov iz zaloge v špediciji. Kljub intenzivni obdelavi domačega, kakor tudi "YU trga" se število naročil za obdelane odkovke in ulitke zmanjšuje.

UVOZ

Kljub izredno zaostrenim pogojem poslovanja smo v mesecu februarju uvozili minimalne količine prepromaterialov in rezervnih delov v skupni vrednosti 1,7 milijona dolarjev. Devizno financiranje se zagotavlja z izvozom po dolgoročnih kooperacijskih pogodbah ter s poboti.

Jasna Planinšek

ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA SLT		IZVOZ \$		IZVOZ SLT		DOMAČI TRG SLT	
	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir
JEKLARNA	68,3	62,0										
VALJARNA	73,0	63,9	86,5	71,0	99,4	79,4	58,3	51,5	73,5	59,2	136,2	111,9
KOVAČNICA	51,9	46,0	52,0	44,7	65,6	55,6	23,0	27,1	29,3	30,3	141,6	122,8
JEKLOVLEK	60,7	73,1	66,4	71,8	94,0	82,9	69,8	70,2	84,3	76,3	145,5	124,8
SK. METALURGIJA	68,9	61,9	69,8	59,1	85,9	70,8	57,2	53,3	71,4	60,3	137,4	115,3
JEKLOLIVARNA	83,0	66,3	80,2	73,5	88,7	80,3	88,6	76,1	111,0	87,4	82,4	85,8
TJSD	194,1	140,8	203,2	135,6	135,2	105,5	124,7	109,8	164,6	130,4	108,0	61,0
ORODJARNA	142,0	116,2	127,2	117,6	117,7	85,1	16,1	25,6	21,2	27,8	256,1	169,1
PNEVMATSKI STROJI	22,3	23,3	62,7	38,1	49,7	44,1	48,5	47,2	58,8	56,8	125,2	100,2
VZMETARNA	58,3	58,5	49,5	53,2	61,0	57,4	52,6	124,7	69,7	131,7	59,7	45,5
SK. PREDELAVA STROJI IN DELI	104,1	85,9	103,0	81,9	105,9	85,0	103,9	98,4	136,8	115,5	113,3	79,5
	42,2	43,3	58,4	39,1	76,6	53,0	31,0	28,3	46,0	35,2	269,1	188,2
SKUPAJ ŽR	67,1	60,6	71,3	60,0	90,8	74,1	60,6	56,0	78,7	65,0	134,8	112,9
INDUSTRIJSKI NOŽI	48,8	92,6	72,1	77,4	96,6	84,5	68,6	75,5	86,1	84,2	175,2	122,5

KAM Z OLJNIMI ODPADKI V SLOVENIJI

S tem vprašanjem se ukvarja številni proizvajalci olj za industrijo, uporabniki in strokovnjaki, ki želijo najti kar najboljše rešitve, da bi zadovoljili vse strožje ekološko zakonodajo.

Strokovnjaki Energetike in Službe za kemijo v Železarni Ravne so v zadnjih dveh letih pri reševanju tovrstne problematike dosegli pomembne uspehe. Izdelali so napravo za cepljenje oljnih emulzij in z njo v

Sopčiča: Razvoj, sestava in problematika obdelovalnih olj. Sledila bo predstavitev raznih tehnologij predelave odpadnih oljnih emulzij v Sloveniji, nakar bo F. Pavlin govoril o sežiganju odpadnih olj in oljnih gošč, B. Medved pa o emisijah pri sežiganju odpadnih olj in gošč. Ob koncu bodo proizvajalci predstavili tehnologijo in opremo za predelavo odpadnih olj in emulzij - sodelovale bodo firme Nalco, Degusa in

Castrol - pa bodo predstavili svoje izdelke.

Mojca Potočnik

OSKRBA Z ENERGIJO V FEBRUARJU 1992

V mesecu februarju smo v železarni nabavili od primarnih energentov samo propan-butan in zemeljski plin, pri čemer se je omejitev porabe zemeljskega plina prenesla iz januarja tudi še v februar, in sicer do 10.2. do 7. ure. Zaradi redukcije zemeljskega plina le-tega ni bilo treba nadomeščati z drugimi energenti.

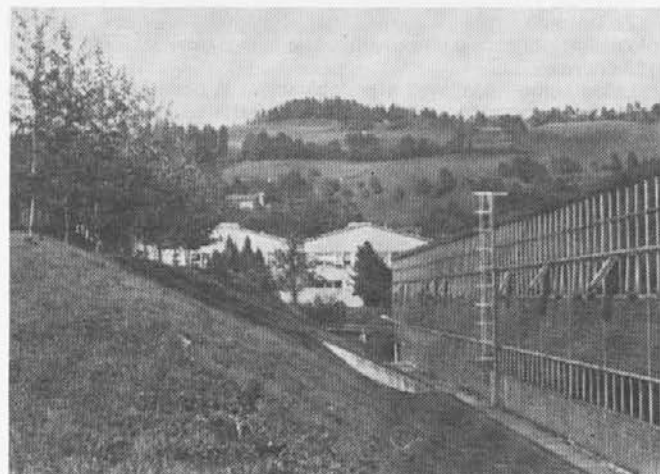
Proizvodnja sekundarnih energentov je bila normalna. Bilo je sicer nekaj motenj pri ogrevanju v hali Ind. nožev zaradi čiščenja kaloriferjev, v hali montaže Strojov pa je prišlo do okvare stropnih ventilatorjev in do zamašitve filtrskih vložkov. Oboje je bilo odpravljeno.

V topilnici 1 na 10 t EO peči je prišlo do strojeloma na cevovodu hladilne vode in s tem do 8-urne prekinitve oskrbe, prav tako na napravi Bofors, kjer zaradi okvare cevovoda hladilne vode naprava dve uri ni obratovala.

Poleg oskrbe porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti smo zbrali v februarju še 45,2 m³ odpadnih emulzij in iz njih pridobili 7,8 ton olja za kurjavo, drugih odpadnih olj pa smo zbrali 8,8 ton. Za destilacijo smo zbrali 2.280 kg odpadnega nitro razredčila in iz njega pridobili 960 kg čistega nitro razredčila.

Odpravili smo še vse nastale okvare in preventivno pregledali energetske naprave, kar zagotavlja redno oskrbo porabnikov in varno obratovanje energetskih naprav.

Ing. Ferdinand Kotnik

poldrugem letu prečistili nad 100 ton odpadnih olj, gošč in emulzij. Ker so potrebe po čiščenju oljnih odpadkov v slovenskem gospodarstvu zelo velike, odpadki raznovrstni, postopki čiščenja in predelave pa še nedorečeni, so dali pobudo za organizacijo republiškega posvetovanja o problematiki odpadnih olj, oljnih emulzij in oljnih gošč.

Pobudo so z zanimanjem in odobravanjem sprejeli vsi proizvajalci olj v Sloveniji, številni uporabniki ter tudi strokovnjaki, ki se s to problematiko ukvarjajo. Že pred zadnjim rokom se je prijavilo toliko udeležencev, da je organizacijski odbor (sestavljajo ga: dipl.inž. Jerica Jamer, Robert Jamšek, inž. Jožko Kert, dipl. inž. Franc Rus, dipl. inž. Darko Rapnik in prof. Lilijana Toplak) prizorišče posveta prestavil z Uprave železarn na Rimski vrelec, ker je bilo na prvotno določenem mestu premalo prostora.

Imena predavateljev in naslovi predavanj ter predstavitev kažejo, da bo 23. aprila 1992 na Rimskem vrelcu strokovno zanimivo in za gospodarstvenike pomembno srečanje.

Predavanje se bo začelo s predavanjem J. Kerta: Problematika odpadnih olj in oljnih emulzij v Sloveniji in M.

Depuracque, proizvajalci olj - Olma, Teol, Petrol, Mapetrol in

VARČEVANJE Z ENERGIJO

VARNOST PRI PLINSKEM OGREVANJU SANITARNE TOPLE VODE

Ko so bili zgrajeni plinovodi v občini Ravne, je prišlo do povpraševanja za vgradnjo plinskih gorilnikov za pripravo sanitarne tople vode, ki se namestijo v kopalnici.

Če do plinskega gorilnika ne dovajamo dovolj svežega zraka, so posledice skoraj vedno usodne, kajti dimnik slabo vleče in plini zaradi izgorevanja uhajajo v prostor. V majhni kopalnici lahko že v kratkem času nastane zelo velika koncentracija CO₂, ki je za človeka škodljiva in nevarna. Tudi izgorevanje plamena v gorilniku je omejeno in tako nastaja zelo strupen ogljikov monoksid, ki sicer ni eksploziven, je pa za človeka smrtno nevaren.

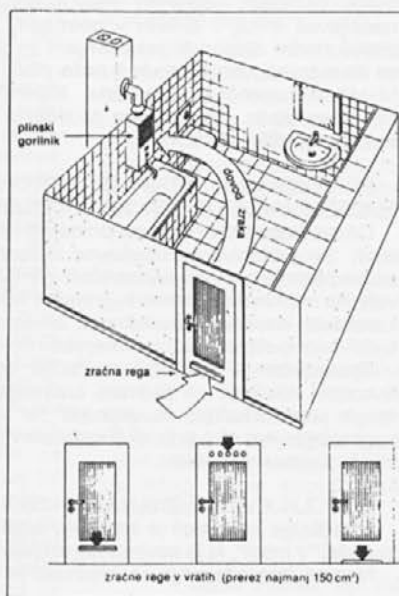
Če želimo postaviti plinski gorilnik v majhen prostor, se moramo posvetovati z dimnikarjem in strokovnjakom, ki skrbi za oskrbo s plinom, da se poskrbi za zadovoljivo varnost.

Dogovoriti se moramo predvsem za:
- dovod svežega zraka za zgorevanje
- ali dimnik s povezavo ustreza zahtevam.

Iz priložene sheme je razvidno, kako se do gorilnika dovede sveži zrak, ki je potreben za zgorevanje.

(Vir. Priročnik: Vaša domača delavnica "Družinska hiša brez napak")

Robert Jamšek

IZOBRAŽEVANJE V ŽELEZARNI RAVNE V LETU 1992

1. Področja izobraževanja

Glede na to, komu so izobraževalne aktivnosti namenjene, lahko v železarni govorimo v glavnem o:

1.1. Izobraževanju in usposabljanju bodočega kadra, ki obsega:

- štipendiranje na različnih stopnjah šolanja
- organiziranje in izvajanje praktičnega pouka, delovne prakse in različnih obveznih oz. počitniških praks šolajoče se mladine
- organiziranje in izvajanje pripravništva
- nagrade Železrne Ravne

1.2. Izobraževanju in usposabljanju že zaposlenih, v okviru katerega bomo v letošnjem letu izvajali:

- pridobivanje stopnje strokovne izobrazbe v različnih zahtevnostnih stopnjah šol (od skrajšanega programa do podiplomskega izobraževanja)

- programe izobraževanja in usposabljanja za izboljšanje kakovosti

- usposabljanje in dopolnjevanje znanja za vodenje
- učenje tujih jezikov
- usposabljanje na področju računalništva in informatike
- dopolnjevanje znanja strokovnih delavcev, s poudarkom na področju trženja
- dopolnjevanje znanja proizvodnih delavcev glede na ugotovljeni deficit znanja

- praktično funkcionalno usposabljanje, ki ga narekuje Zakon o varstvu pri delu (vozniki villičarjev, upravjalci dvigal, privezovalci, upravjalci žerjavov, delo z nevarnimi snovmi...)

1.3. Priprava kadrov za SERAVNE ter pre-kvalifikacije in preusposobitve.

2. Nekaj usmeritev in značilnosti iz plana izobraževanja za nekatera področja izobraževalnih aktivnosti

ŠTIPENDIRANJE

Imamo 272 štipendistov visokih, višjih, srednjih in poklicnih šol. Od januarja so porazdeljeni po profitnih centrih oz. delniških družbah. Tako kot za šolsko leto 91/92 tudi za šolsko leto 92/93 ne bomo na novo razpisovali štipendij, ampak bomo štipendijsko razmerje podaljšali sedanjim srednješolskim štipendistom, ki bodo nadaljevali študij v skladu s potrebami železarne. V primerjavi z marsikaterim drugim štipendiranjem so višine štipendij nizke. Tega se zavedamo, vendar so tudi naše plače nizke. Prizadevamo si, da bi višina poprečne študentske štipendije znašala tretjino naše poprečne plače. Po zadnjem povečanju štipendij v začetku marca smo se tej višini približali.

PRIDOBIVANJE STOPNJE STROKOVNE IZOBRAZBE OZ. PODELJEVANJE UGODNOSTI ZA IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Do sredine aprila bomo na primeren način ugotovili interes zaposlenih za pridobivanje strokovne izobrazbe oz. tako imenovano izobraževanje ob delu na različnih nivojih izobraževanja in usmeritvah. Po obravnavi interesa in primerni selekciji (osebne lastnosti kandidata, dosedanja uspešnost, ustreznost načrtovanega študija za kandidatovo sedanje ali spremenjeno delovno področje...)

Sposobnim in motiviranim študija ob delu kljub pomanjkanju finančnih sredstev ne bi smeli onemogočati, ker znanja ne bomo mogli prestrukturirati in dopolniti ter obnoviti le s programi za usposabljanje ali s prihodi štipendistov iz šol ali morebitno pridobitvi že formiranih kadrov.

DOPOLNJEVANJE ZNANJA ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI

Izboljšanje kakovosti je imperativ tega časa. Lahko bi rekli, da je to sedaj "v modi", ki jo seveda narekujejo kupci.

Namen izobraževanja za kakovost je torej osveščati vse zapos-

lene o pomenu kakovosti in jih motivirati za doseganje postavljenih ciljev na področju kakovosti ter usposabljanje oz. permanentno dopolnjevanje znanje o postopkih in tehnikah, s katerimi dosegamo optimalno kakovost na posameznih področjih dela.

Izobraževanju za izboljšanje kakovosti bo v letošnjem letu posvečena največja pozornost.

DOPOLNJEVANJE ZNANJA ZA VODENJE

Prav gotovo je treba posebej poudarjati, da sedanji čas zahteva tudi in predvsem od vodij nova znanja in sposobnosti.

V letošnjem letu bomo organizirali in izvedli z zunanjimi in tudi domačimi strokovnjaki obdelavo naslednjih tem:

- Ekonomika in finance za potrebe managementa
  - Poslovne finance za managerje
  - Vloga managementa kot animatorja dela in ustvarjalnosti v profitnih enotah
  - Vodenje - organiziranje, koordiniranje in nadzor
  - Kultura podjetja - odločilen dejavnik poslovne uspešnosti podjetja
  - Strateško vodenje
  - Vodenje sestankov in kultura komuniciranja
- Predavanja bodo potekala od aprila do decembra.

UČENJE TUJIH JEZIKOV

Že lani smo začeli s sistematičnim učenjem tujih jezikov. Tako je v preteklem letu začelo obiskovati tečaje tujih jezikov različnih stopenj 163 delavcev.

Letos bomo nadaljevali s pridobivanjem in obnavljanjem znanja angleškega, nemškega, francoskega in italijanskega jezika. Glede na potrebe in interes naj bi v letošnjem letu vključili v različne zahtevnostne stopnje 339 kandidatov. S tem številom vključenih v učenje tujih jezikov bi morali za nekaj časa zaključiti vključevanje novih kandidatov ter vključene, ki imajo interes, nekaj smisla in voljo, v obdobju 4 let privedi do solidnega znanja tujega jezika.

RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKA

Na področju računalništva smo že začeli z naslednjimi tečaji:

- Uvod v operacijski sistem DOS
- PC-TOOLS
- DBase III Plus
- Wordstar
- Framework
- QuatroPro I. in II.
- Auto CAD
- Super Project

Tečaje izvajamo v računalniških učilnicah obeh srednjih šol na Ravnah. Vodijo jih naši delavci (M. Vravnik, M. Dokl, B. Kaker in A. Krajnc).

Tudi za računalniško izobraževanje obstaja v železarni velik interes, po dosežanih prijavah je v tečaje razporejenih 67 delavcev.

Pri dopolnjevanju znanja strokovnih delavcev je treba opozoriti na program:

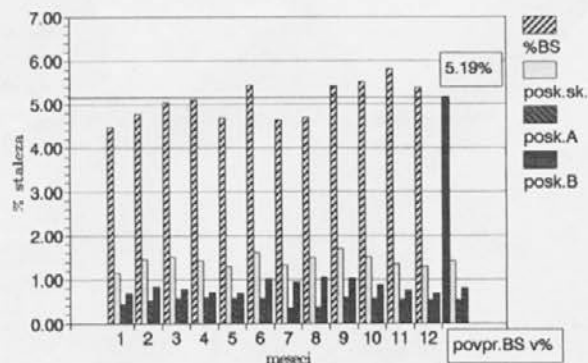
CILJNO USMERJENA PRODAJA, ki ga pripravlja za prodajno osebo železarne Mercuri International. Ko bo program narejen, ga bomo podrobneje predstavili.

Plan izobraževanja je ambiciozno zastavljen, zaposlene v OE izobraževanje se bomo trudile, da ga kvalitetno izpeljemo.

Ana Pavše

STALEŽ ZA ŽELEZARNO PO MESECIH ZA 1991 (VKLJ. POŠKODBE SKUPAJ, NA DELU IN DOMA)

VARSTVO PRI DELU V LETU 1991

V svetu imajo vrsto metod, s katerimi se lahko oceni raven varstva pri delu. To je posebej važno zaradi obvladovanja stroškov. Stopnja varnosti je namreč v korelaciji z vloženi sredstvi za zagotavljanje varnih delovnih razmer. Višja kot so vložena sredstva, manjši so stroški zaradi morebitnih poškodb delavcev, zastojev v proizvodnji idr.

Številni dejavniki, ki so lani vplivali na poslovanje železarne, so se posredno odražali tudi na varstvu pri delu v pozitivnem in v negativnem smislu.

Skorajda popolno prenehanje zaposlovanja se odraža v zmanjšanju števila poškodb na delu. Analize vzrokov nesreč kažejo, da je pogostost nesreč delavcev z manj delovne dobe in izkušenj mnogo višja od nesreč delavcev z daljšim delovnim stažem. Vpliv na frekvenco poškodb je imela tudi zmanjšana proizvodnja, še zlasti v metalurških obratih, saj beležijo vsi razen Jeklovarne nižji odstotek nesreč kot leto prej. Vsa metalurgija je imela lani za 28% manj poškodb kot leto prej. Zaradi teže posameznih poškodb pa smo izgubili več delovnih dni kot leto prej. Indeks teže poškodb so povečale 4 poškodbe, ki so zahtevale dolgo zdravljenje in s tem daljšo odsotnost z dela.

leto	% poškodb
1991	6,29
90	6,97
89	6,85
88	6,64
87	7,63

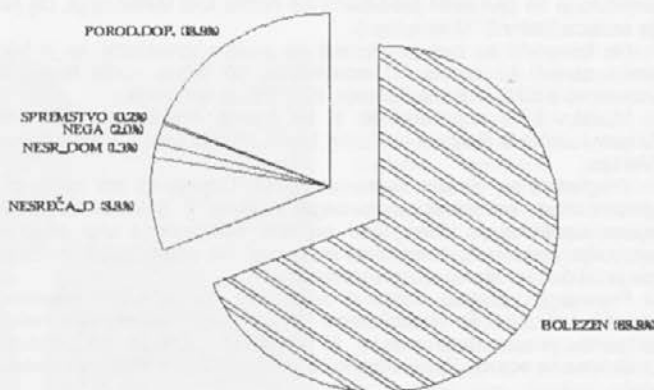
Pogostost poškodb v Železarni Ravne za obdobje 1988-1991

V svetu obstajajo izredno dodelane metode, s katerimi se ocenjuje stopnja varstva pred poškodbami. V Evropi je posebej uveljavljena metoda izračunavanja indeksa F2, ki izraža stopnjo varstva pri delu s poškodbami, pri katerih delavci ne more več nadaljevati svojega dela. Iz prakse namreč vemo, da prihaja do sorazmerno velikega števila poškodb, ki z zdravstvenega vidika sploh niso resne, in je delavec zaradi njih redko v bolniškem staležu. Vendar pa je lahko prihodnji splet okoliščin, ki povzročijo poškodbo, takšen, da so posledice mnogo hujše, lahko tudi katastrofalne. To pomeni, da stopnjo varnosti definirajo dogodki-nesreče, ki jih dosedanje analize niso posebej zajemale.

Za lansko leto smo prvič posebej analizirali vse registrirane poškodbe, nakar smo šele lahko prišli do indeksa F2. Za primerjavo naj omenim, da imamo lani indeks F2 = 52,6, kar je bistveno več kot v francoski avtomobilski industriji (Citroen 4,35, Renault 11,1, Peugeot 7,3). Vendar z vidika delovnih procesov in stopnje nevarnosti avtomobilski industrija in metalurgija nista povsem primerljivi. Sicer pa je Železarna Ravne v primerjavi z nekaterimi slovenskimi podjetji, ki so pričela spremljati omenjeni indeks, na zavidljivi ravni. Za ilustracijo je indeks F2 v TGA Kidričevo 63,0 in v Revozu iz Novega mesta 60,3.

IZGUBLJENI DNEVI ZARADI BOLEZNI

GLEDE NA VZROK ODSOTNOSTI V LETU 1991

Ena izmed najpomembnejših nalog varnostnih inženirjev in tudi vodstev posameznih obratov je analiza dejanskih vzrokov poškodb, saj je te treba odpravljati.

Od 304 poškodb, kolikor se jih je pripetilo lani, je po pogostosti daleč pred drugimi vzroki "nesmotni in nezanesljivi način dela" s 43% ali 132 poškodbami na delu, zaradi kršitev predpisov iz varstva pri delu pa je bilo kar 52 poškodb oz. 17% (zoper več delavcev je bil zaradi tega sprožen tudi disciplinski postopek). Zaradi motnje v tehnološkem procesu smo imeli 21 poškodb oz. 6,9%, zaradi neustrezno urejenega delovnega mesta pa je bilo 16 poškodb oz. 6,9%. Na poti na delo oz. z dela je bilo 24 poškodb ali 7,9%, kar je enako kot v prejšnjih letih. Da bi v prihodnje bistveno znižali najpogostejša vzroka nesreč, smo v tem letu posvetili posebno pozornost strokovnemu usposabljanju zaposlenih na delih s povečano nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare.

Na področju zdravstvenega varstva smo posebno pozornost namenili načrtovanim preventivnim zdravstvenim pregledom. Udeležilo se jih je 760 delavcev. Največ pregledov je bilo obdobjnih in ciljanih. Od pregledanih delavcev jih je bilo prek 75% zmožnih za predlagano delo. Zaskrbljujoče pa je, da narašča število delavcev, ki so sicer zmožni za predlagano delo, vendar imajo določene zdravstvene omejitve. Med njimi je daleč največ takšnih, kjer je obvezna zaščita sluha in vida. To je že zadostno opozorilo za takojšnje ukrepanje. Razlog za začetne okvare sluha je gotovo presega predpisane vrednosti MDK (maksimalno dovoljene koncentracije). Ugotovljamo, da

se opuščajo varstveni ukrepi, predvsem tehnični, ter da je nedosledna uporaba osebnih zaščitnih sredstev, kot so antifoni in ušesni čepki. Temu problemu bomo v tem letu posvetili mnogo večjo pozornost, še zlasti delovni disciplini. V postaji prve pomoči je lani iskalo zdravstveno varstvo kar 10.713 delavcev, od tega zaradi poškodb na delu 1646, zaradi obolenj pa 7.176 delavcev, ostalo so bile poškodbe izven dela. V zdravstveni dom Ravne je bilo napotenih 554 delavcev.

Lani je bilo v bolniškem staležu 4526 delavcev, ki so bili skupno 92.656 dni odsotni z dela. Statistično to pomeni, da je bil vsak zaposleni najmanj enkrat v bolniškem staležu. Tako znaša bolniški stalež 5,2%, kar sicer glede na prejšnja leta ni veliko (najnižji odstotek v zadnjih letih), vendar kljub temu predstavlja znatno finančno obremenitev. Stroški nadomestil za čas bolezni so presegli 31 mio SLT.

Lani je bilo na invalidski komisiji SPIZ obravnavanih kar 144 delavcev. S I. kategorijo je bilo ocenjenih 75 delavcev, z II. 7 in s III. kat. 27 delavcev. S spremenjeno delovno zmožnostjo je bilo ocenjenih 11 delavcev. Skupaj imamo v Železarni Ravne 517 zaposlenih s posebnim statusom, kar predstavlja svojevrstni problem posebej pri iskanju ustreznih delovnih mest za delavce z delovnimi omejitvami. Eden pomembnih dejavnikov varstva pri delu je tudi naš odnos do lastne varnosti in s tem odgovornosti do zagotavljanja varnih delovnih razmer. Na to pa lahko vpliva seveda vsak izmed nas.

Mirko Vošner, dipl. inž.

AVDIT V STO

Konec septembra in v začetku oktobra lani je šlo zares v Metalurgiji, marca letos v STO. Metalurgija je uspela v celoti, saj je za kakovost dobila odlično oceno, STO upa vsaj na prav dobro, kakršno je za prvi avdit pred tremi leti dobila tudi Metalurgija; cilj pa je seveda tudi v STO skupina A.

Na fotografiji so zadnje priprave na avdit v Vzmetarni, ko je bilo treba obesiti še parole, v nadaljevanju pa izjava vodje Kontrole kakovosti v STO Dušana Pahorja, dipl. inž., o tem avditu.

"Avdit v STO je potekal 18. in 19. marca. Presojevalca sta bila Miran Jurečič iz Revoza in Zoran Lekič, vodilni presojevalec Biroja Veritas.

Pregledali so sistem kakovosti STO. Ocenjevali so našo organiziranost, podprtost poslovnega sistema z dokumentacijo in njeno upoštevanje. Prav tako so bila ocenjevanja vsa skupna področja: Kakovost, Komerciala in Razvoj. Na področju proizvodnje pa je bil dan poudarek obratu Vzmetarna.

Presoja je potekala dobro in ocenjujem, da se bomo zagotovo uvrstili v skupino B. Presojevalca sta ob zaključku nanizala nekaj pripomb, vendar nobene take, ki bi bistveno vplivala na znižanje pričakovane ocene. Pravi odgovor o oceni pa bomo dobili v mesecu dni.

Ob tej priložnosti se želim zahvaliti vsem, ki so že nekaj časa intenzivno delali na pripravah za presajo in izdelavo poslovnika za dobro opravljeno delo. Prav tako zasluži posebno pohvalo direktor Vzmetarne kot primer razumevanja zahtev kakovosti in izpolnjevanja nalog, ki izhajajo iz odgovornosti direktorjev za področje kakovosti."

H.M.

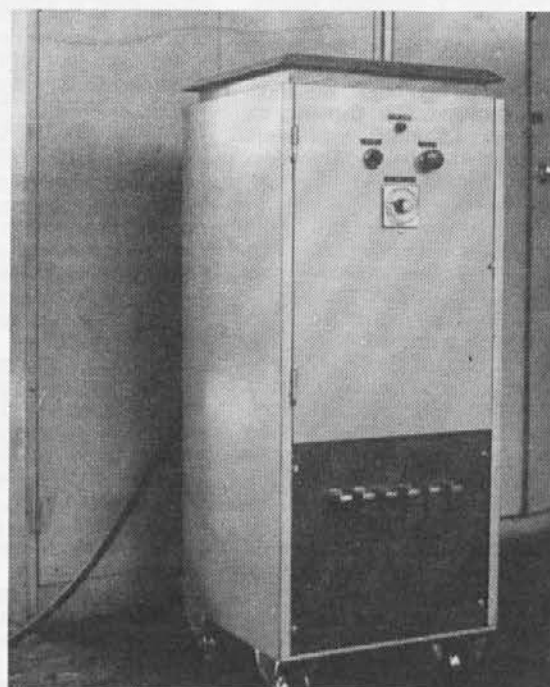
DIREKTNO - UPOROVNA OGREVALNA NAPRAVA

Na sliki je naprava za direktno ogrevanje stelitov, kakršno so za Metalurški inštitut in za Inštitut za kovinske materiale in tehnologijo v Ljubljani izdelali v obratu ETS Železarne Ravne po lastni zamisli in predlogu glede načina ogrevanja.

Nekaj izdelkov tovrstne razvojne dejavnosti, ki jo vodi obratovodja inž. Franc Marolt, se je znotraj železarne že izkazalo (še posebej dobrodošla je naprava za ogrevanje stabilizatorjev), zdaj jih želijo uveljaviti še na zunanjem tržišču, saj gre za ekonomične, učinkovite in varčevalne naprave, ki so okolju prijazne. Mogoče jih je hitro izdelati in niso drage.

Naprava, ki jo predstavljamo, ima moč 16 KVA, 380/8-48V in greje do 1200 stopinj C.

M.P.

VEČINI BENEFIKACIJA OSTANE

Mnogi se sprašujejo, ali prinaša novi Zakon o pokojninsko - invalidskem zavarovanju, sprejet v začetku marca, kakšno novost tudi pri beneficirani delovni dobi.

Ker je bilo konec februarja v železarni (brez Monterja) 1174 zaposlenih, ki imajo priznano to dobo, smo Mirka Vošnerja, vodjo Biroja za varstvo delavcev, naprosili za kratko izjavo o tem.

Povedal je, da zakon za to področje ne prinaša nobene spremembe, pač pa se obetajo novosti, ki bodo izhajale iz študije o reviziji zavarovalne dobe s povečanjem (beneficirane dobe). Po sklepu Skupnosti pokojninsko - invalidskega zavarovanja so namreč že leta 1985 v Slovenskih železarnah začeli opravljati revizijo delovnih mest, saj je treba upravičenost beneficirane delovne dobe periodično preverjati. Večji so dosežki na področju ekologije delovnih mest, manj je benefikacija upravičena.

Kot je po prvih ocenah razvidno iz študije, bodo v Železarni Ravne po reviziji le manjše spremembe. Večini bo beneficirana delovna doba ostala.

Na fotografiji (v sredini) je brušenje polizdelkov na rafamah v Kovačnici, kjer bodo beneficirano dobo tudi obdržali.

H. M.

Zaradi lanske junijske vojne iztirjene zadeve se vse bolj normalizirajo. Med drugim je v svetu spet vse več zanimanja za nas, kar se kaže tudi na tem, da vse več poslovnih partnerjev prihaja v železarno.

Pridejo gostje, rečemo. Kako jih sprejmemo, kako ravnamo z njimi, koliko se jim posvetimo?

Naprosili smo Mirana Rebernika, dipl. oec., vodjo prodaje Strojev, da je za Fužinar predstavil to plat naše komercialne funkcije.

* V železarno prihaja najmanj toliko gostov, kot jih je prihajalo pred vojno. Za Strojje lahko rečem, da ne mine dan, da ne bi bilo koga. Vsak mora skozi komercialno, potem pa se po potrebi vključijo še ljudje iz razvoja, ponudb ali proizvodnje.

Trudimo se, da se gostom posvetimo, kot je treba. Kako je to, vidimo, ko sami obiskujemo partnerje. Njihovo obnašanje skušamo čim bolj posnemati tako pri kontaktiranju kot pri vodenju razgovorov in racionalni izrabi časa. V glavnem so vsi gostje v časovni stiski, zato je to pomembna plat. Izjema so Vzhodnjaki, ki zaradi zahtevnih postopkov pri izhodu iz države pridejo za več dni skupaj.

Nihče nam ni v nadlogo, nasprotno, gostje so nam v veselje, še posebej, če vemo, da bo sledil posel.

Z jeziki pri delu z gosti nimamo težav, sploh ne z angleščino ali nemščino. V vseh funkcijah profitnega centra Strojji so zaposleni, ki tadvaj jezika obvladajo. Rusko šicer ne govori kdo, je pa ruski trg specifičen. Tja prodajamo prek

KO JE GOST V HIŠI

S komercialistom Miranom Rebernikom o obiskih poslovnih partnerjev

posrednikov, ki so navadno specialisti za trg in jezik. Edina velika pomanjkljivost, ki jo trenutno vidim na tem področju, je ta, da nihče ne obvlada italijanskega jezika. Postal je nuja, ker se je v zadnjih dveh letih naše sodelovanje z Italijani zelo razširilo. Gre za manjše stiskalnice, v zadnjem času pa predvsem za valje.

Do obiskov pride na osnovi prej vzpostavljenih kontaktov ali neke naše splošne ponudbe,

lahko pa kupec zve za nas tudi od drugega kupca ali celo od konkurence. Z mnogimi kupci se ne dogovarjamo direktno, pač pa prihajajo k nam posredniki, agenti, distributerji. Čim bolj so ti specializirani za izdelek, ki ga prodajajo, in čim bolj so življenjsko vezani na to, kar prodajajo, tem boljši so in tem boljše je to tudi za nas. So pa tudi taki, ki se še niso s čim dokazali, le profit zase iščejo.

Našim zaposlenim se pri kontaktiranju z gosti godi toliko laže, kolikor bolj poznajo deželo, iz katere je gost, kolikor več imajo stikov s tem gostom, predvsem pa, kolikor bolj obvladajo svojo stroko. Mnogo obiskov je namreč z namenom, da se skupaj s partnerjem prediskutira ponudba. Gre za pogajanja pri cenah, rokih, načinu izvedbe posla itd. Velikokrat namreč povpraševanja kupcev niso takšna, da bi lahko ponudbo že takoj na začetku eksaktno pripravili. Predvsem je problem pri zahtevnejših sestavljenih izdelkih. Tu gre za projektni pristop, ko morajo naše prodajne ekipe, sestavljene iz ljudi iz razvoja, ponudbenega in še kakšnega oddelka, delati z roko v roki. Zahtevna plat so pri ponudbah cene, kjer se je treba ravnati po tem, kakšne prizna trg, ne po tem, kar mi naračunamo, skratka - mnogokrat so že po poslani ponudbi potrebni dodatni tehnično-komercialni dogovori s partnerji, posebno če gre za zahtevnejše izdelke.

Oblikovanja ponudb oz. pogajanja niso enostavna. Žal nam na tem področju zelo manjka kadrov. Zaradi neustreznega motiviranja dnevno odhajajo tisti, ki smo si jih vzgojili. Zato menim, da moramo v železarni temu segmentu nameniti več pozornosti. Kot smo naredili pomemben korak naprej pri učenju tujih jezikov, bi ga morali tudi pri usposabljanju prodajnih ekip."

PREDSTAVLJAMO POSLE

DONOSNI ODVIJALCI

Z nekaterimi izdelki v železarni prav lepo zaslužimo, med drugim tudi z odvijalci pločevine. Za enega, dolgega 7,5 m in težkega 21 ton, dobimo okoli 20 milijonov tolarjev. Tržišče je rusko, posel pa teče prek Metalke in nemškega partnerja.

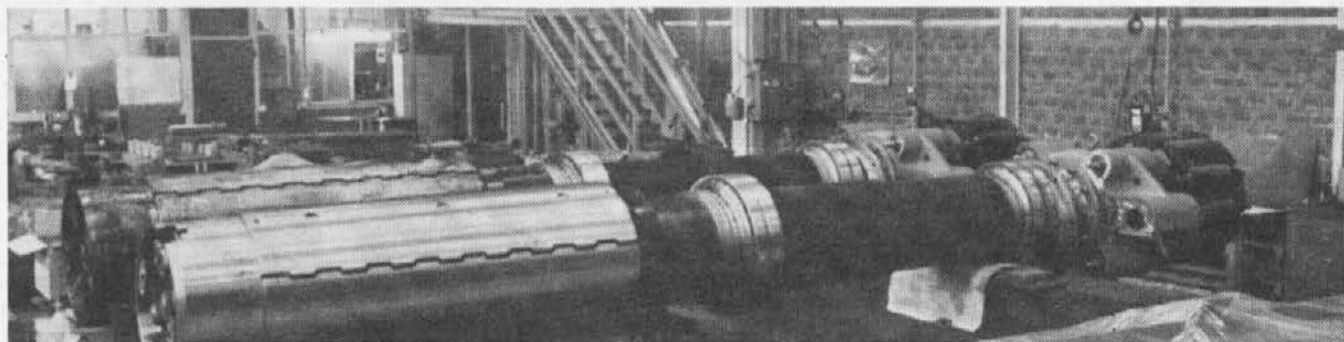
Izdelujejo jih v Strojih. Izkušnje z njimi imajo, saj niso na novo. Če se ne zatakne pri garanciji plačila ali nabavi delov, jih proizvajajo brez problemov. Pri realizaciji sodelujejo Kovačnica, Livarna in vse tri branže v Strojih. Štejejo se kot izdelek individualne proizvodnje v Strojih.

Dipl. inž. Franc Kadiš, vodja individualne proizvodnje, je povedal,

da je to večletni posel. Lansko naročilo je obsegalo 10 navijalcev in 64 rezervnih segmentov zanje, letošnje je prav tako obsežno. Ker gre izdelek v delo le, ko je zagotovljeno plačilo, so še nekaj lanskim odpremil letos. Letošnjih se bodo verjetno lotili aprila.

Razen glavnih gredi, ki jih kupujemo zunaj železarne, največ v Zenici, sta v odvijalcih naš material in naše delo, menda pa tudi še (neplačane) inovacije oz. izboljšave. O teh bodo sodili drugi, naš sklep naj bo le želja, da bi uspeli tudi z dogovori za prodajo tega izdelka še na druga tržišča.

H. M.

Kaj smemo vedeti o kadmiju

Element kadmij je bil odkrit leta 1817 (Strohmayer) in krščen z grškim imenom za cinkov sulfid. Tak prenos imena ni noben greh, saj sta si cink in kadmij kemijska in fizikalna sorodnika. V rodu jima je še živo srebro, tekoča kovina, ki je tudi v drugi stranski skupini elementov.

Tališče ima kadmij pri 321°C (cink 419°C), vre že pri 767°C (cink 914°C). Specifično težo imata cink 7,2 in kadmij 8,6 g/cm³.

Trdoto imata 35 HB, toplotno prevodnost oba blizu 100 W/m.st in električno 14 m/mm² (tok pade za 1 V v 14 m dolgi in 1 mm debeli žici). Po tej prevodnosti sta mu blizu kobalt in berilij.

Toplotni raztezek 30 milijonink na stopinjo celzija je strašljivo velik, takega imata še svinec in cink, večjega le natrij, kalij in nekaj nekovin ali polkovin. Vtis popravi s tem, da je zelo lahko koven in dobro kemijsko obstojen proti kisiku v zraku in proti kislinam. Jeklene izdelke boljše zaščititi, kot jih moremo s cinkom.

Na zemlji ga je 30 milijonink odstotka - res malo.

Največ ga je na Škotskem in Češkem. Ni tako domišljav, da bi se izogibal brata cinka, zato ju najdemo kar v isti rudi svetlici, galenitu. Kadmija je 4 % v cinkovem prahu, ki nastaja med redukcijo cinkove svetlice. Temu prahu dodamo zdrobljen koks in s segrevanjem do rdečega poceni in hitro dobimo lahko hlapni kadmij.

V železu se ne topi - v tem je podoben elementom prvih dveh skupin sistema (brez berilija): litiju, natriju, kaliju, rubidiju, ceziju, franciju, magneziju, kalciju, stronciju, bariju, radiju in svojim sosedom v tem periodnem sistemu: srebru, živemu srebru, taliju, svincu, bizmutu.

Uporabljajo tega posebneža zelo veliko za posebne namene: jedrske elektrarne (moderatorji) in letala. Imenujemo ga strateško pomembno kovino. Nekaj se ga v dinja umetnosti kot sestavina barv. Čudovito rdeča je mešanica sulfida in selenida. Sam sulfid si je tudi dober s slikarji, medtem ko nitrat pogosto zaide v steklo, da ga lepo rumeno ozari.

Vsakomur rad pride na pomoč, ko so potrebne zobne plombe. Kakovost električnih akumulatorjev iz kadmija zmaguje nad drugimi, saj so kadmijevi lahko brez škode prazni nekaj mesecev ali celo leto.

Največ ga porabijo galvanizerji, ker ga je treba za pokritje trikrat manj kot cinka, ob tem pa je plast zelo elastična in se pri zvijanju ne olušči. Je gosta in gladka. Skoraj neobčutljiva je proti zraku, morski vodi in lužnatim snovem.

Nekaj kadmija si privoščijo izdelovalci lahko taljivih zlitin, med katerimi je Woodova s tališčem 700°C. Druge kovine v tej brezvoljni družbi so bizmut, kositer, svinec.

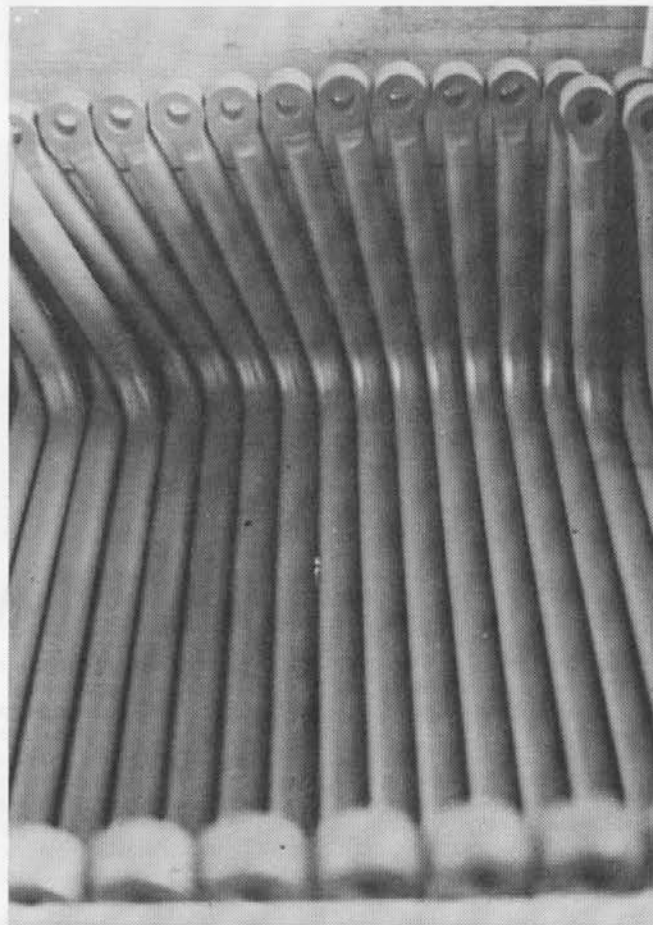
Nekaj se ga udeležuje v ležajnih zlitinah.

Avtomobili se poslužujejo zlitin kadmija s srebrom, trolejbusi pa kadmij želijo v električnih žicah (1 %), da so obrabno obstojnejše.

Navzlic priljudnosti uporabnega pomočnika ostaja na seznamu sovražnikov življenja. Kjerkoli segrevamo kadmij, mora biti poskrbljeno za izdatno zračenje. Izhlapava namreč rad, in to strupeno. Njegove soli so še hujše. Ribe v Meži so popolnoma varne pred mariborskimi ribiči, ki berejo v svojem vestniku o vsestranski škodljivosti kadmija. Akumulatorje kadmij-nikelj bojo zamenjali vodik-nikeljevi, ker je kadmij dokazano rakotvoren element.

Mag. Franc Uranc

PREDANI V PROIZVODNJO

Letos na začetku leta je lahko dal razvoj STO projekt "težki stabilizatorji" pod ad acta. Svoje - razvojno delo je opravil in odslej je izdelek stvar obratov, ki sodelujejo pri njegovi proizvodnji.

Razvojniki si štejejo za uspeh, ker so v dveh mesecih po prvih pogovorih že naredili prvo serijo od pet vrst različnih težkih stabilizatorjev, kolikor so jih v končnem ponudili kupcu. Osvojili so tehnologijo in domislili naprave, potrebne za proizvodnjo.

Izdelek je Vzmetamin, delajo pa ga v kooperaciji s Kovačnico, SGV in Pnevmatiko. Za TAM naj bi letos naredili okoli 2000 kosov.

S težkimi stabilizatorji za tovorna vozila in avtobuse ima železarna velike načrte. Prek TAM bi rada prišla v IVECO, prek Avtomontaže pa k MANU.

H.M.

TUDI JEZIK JE KAKOVOST

Ko se trudimo, da bi postala kakovost način našega življenja, vse preradi pozabljam, da je tudi jezik kakovost. Izpod naših peres še prevečkrat prihajajo jezikovno slabi izdelki, žal tudi pomembni teksti trajnejšega značaja ali namenjeni širši javnosti. Še najbolj smešno je, če besedila govorijo o kakovosti, so pa jezikovna skrpucala.

Nihče ne zahteva, da bi strokovnjaki, ki navadno pišejo ta besedila, popolnoma obvladali jezikovne zakonitosti in se ravnali po njih. Za to so tudi v železarni usposobljeni, slavisti, in dolžnost piscev oz. vodstev je samo, da ne pozabijo nanje. Eden zadnjih primerov, ki je hotel uti lektorjem, je zelo obsežen katalog plemenitih jekel, priručnik za njihovo uporabo. Nekorigiran bi bil zelo slabo spričevalo za železarno

Da zapisano ne bo samo graja, naj bo tudi šola, vzeta iz omenjenega kataloga. Npr.

- potrebno je = treba je
- max. = maks.
- ognjevzdržen = ognjeodporen, odporen proti ognju
- kemijska analiza = kemična analiza
- VAD proces = proces (postopek) VAD
- držati se rokov = upoštevati roke
- sledeči = naslednji
- z ozirom na = glede na
- v izogib = da bi se izognili
- cca = okoli
- izkoristiti = izrabiti
- je in ni opravil nalogo = je opravil nalogo in je ni

- bilo je višje = bilo je višje

- austenitna jekla = avstenitna jekla

- automatika = avtomatika

- talenje, varenje = taljenje, varjenje. itd.

Uredništvo

Električne komorne sušilnice za sušenje oplaščenih elektrod

Elektroobložno varjenje se danes šteje med najvažnejše in najprikladnejše postopke spajanja posameznih elementov pri izdelavi vseh vrst kovinskih konstrukcij.

Danes na svetu uporabljajo okoli 6000 kvalitet jekla in 200 različnih dodatnih materialov. V Železarni Ravne proizvajamo 418 kvalitet jekla in 82 kvalitet jeklene litine, rjavne in nerjavne. Tako širok asortiment nujno zahteva ustrezno usposabljanje strokovnih kadrov, da bi s svojim delom vplivali na izbiranje najustrežnejših in najzahtevnejših postopkov varjenja ob sedanjih pogojih v obratih, pa tudi na njihovo izpopolnjevanje.

Velikanskemu napredku varjenja je uspešno sledil razvoj kontrole zvarov brez porušitve, npr. ultrazvočna, rentgenska, penetrantska, magnetni ferofluks itd. Tem kontrolnim metodam ni mogoče skriti nobene napake. Torej je za kontrolo kvaliteten in sprejemljiv le zvar, ki je 100 % homogen. Na nekatere lahko vpliva varilec, npr. sušenje elektrod je izključno njegovo delo in skrb. Če želimo doseči zvar brez poroznosti, moramo oplaščene elektrode nujno sušiti.

Plašč je higroskopen, in da bi preprečili poroznost zvara, je treba elektrode pred uporabo sušiti. Posebej je občutljiva bazična elektroda (ki jo največ uporabljamo); že pri krajšem držanju na vlažnem zraku obstaja možnost absorpcije vlage, posledica pa je tvorba por v zvaru. Takšen zvar je nekviliteten.

Še več je pomanjkljivosti varjenja z vlažno elektrodo, npr. intenzivno brizganje taline, tvorba vodika ipd. Vsebnost vlage v plašču ne sme presegati 0,6 %.

Žal še naprej delamo škodo z varjenjem z vlažno elektrodo. Vsaj eliminirajmo faktorje, na katere bomo brez težav vplivali sami, tako da sušimo elektrode.

Kdor se želi profesionalno baviti z varjenjem, naj mu kot motiv za naprej pomagajo besede ameriškega inštruktorja varjenja Dicka Bonlija:

Varjenje je fantastičen poklic zaradi svoje raznolikosti za napredovanje."

NAMEN ELEKTRIČNE KOMORNE SUŠILNICE

Električna komorna sušilnica je predvidena za sušenje različnih organskih in anorganskih snovi, katerih sušenje ne zahteva temperature zraka

za sušenje več kot 300°C. Reguliranje delovne - potrebne temperature zraka je avtomatično, v intervalu 50 do 300°C; zaradi tega so primerne za sušenje kovinskih, plastičnih, keramičnih, azbestnih in drugih delov, za sušenje livarskih jeder in kalupov, za segrevanje, napuščenje in staranje materiala ipd.

KONSTRUKCIJSKA IZVEDBA

Manjše sušilnice so samonosilne, večje pa imajo ohišje - varjeno konstrukcijo.

Notranje in zunanje stene so iz jeklene pločevine, vmes pa je toplotno izolacijski material.

Na čelni strani so dvojna vrata, ki zapirajo komoro po šaržiranju. Zapiranje in odpiranje vrat je ročno. V stropu sušilnice so vgrajeni električni grelci za segrevanje zraka, ventilator za kroženje zraka in regulator pretoka zraka.

Sušilnice tega tipa so recirkulacijske z možnostjo delne zamenjave zraka v procesu sušenja. Regulacija zamenjave zraka je ročna.

Na vidnem mestu sušilnice je vgrajen termometer za vizualno kontrolo zraka v komori.

Temperaturo v sušilnici reguliramo z ustreznim regulatorjem.

NAČIN ŠARŽIRANJA SUŠILNICE

Način šaržiranja - polnjenja materiala in predmetov v komoro sušilnice je odvisen od njihovega stanja in oblike.

Pri sušilnici EKS - 100 in manjših se najpogosteje material šaržira na pladnje, ki se naslanjajo na nosilce, montirane na notranji bočni strani komore. Oblika, dimenzije in število pladnjev je odvisno od materiala, ki se suši.

OSNOVNA PRAVILA ROKOVANJA Z ELEKTRODAMI

Vse vrste elektrod moramo hraniti v suhih prostorih, v katerih se mora pozimi po potrebi ohraniti določena temperatura. Posebej je treba proti vlagi zaščititi oplaščene elektrode, ker ima varjenje z vlažnimi elektrodami to pomanjkljivost, da nastane vodik v zvaru, kar lahko povzroči napake, kot so razpoke in različne poroznosti.

Posebno pozornost naj bi

posvetili elektrodam z bazičnim plaščem, ki jih je najbolje hraniti v kartonskih škatlah, zaprtih v plastično folijo. Če se elektrode sušijo, kar pa je nujno, je najbolje, da se sušijo v posebnih sušilnicah, ki so izdelane posebej v ta namen, v katerih se lahko regulira temperatura sušenja. Takšna sušilnica domačega proizvajalca čačanskega "Cera" je prikazana na sliki.

Pri vzdrževanju temperature sušenja je treba obvezno

upoštevati navodila proizvajalca elektrod, pri tem pa je treba skrbeti tudi za to, da se ne prekorači predpisana temperatura sušenja, ker lahko v tem primeru pride do pokanja plašča elektrod.

Pravilna pot elektrode naj bi bila: proizvajalec, skladišče, sušilnica, varilno mesto.

Vlaga v plašču se občuti tako, da v času varjenja prihaja do intenzivnega brizganja. Poleg tega se lahko vlažne elektrode spoznajo na osnovi zvoka po udarcu elektrode druge ob drugo. Elektrode s suhim plaščem dajo pri takšnem udarcu visok in oster ton, pri elektrodah z vlažnim plaščem pa je ta ton dosti globlji.

Skoraj vsak dan in povsod, kjer se vari, smo priča sistematskim napakam varilcev, ker vroče ali mrzle elektrode prijemljejo z mastnimi rokami, kar je zelo škodljivo. Elektrode se ne smejo prijemati z mastnimi rokami, ker iz-

gorevanje maščob z elektrodne plašča povzroči poroznost v zvaru. To škodi zdravju varilca, istočasno pa nastane še ekološka škoda. Zato je dobro, da ima varilec čiste azbestne rokavice za manipulacijo z vročimi elektrodami, še posebej, ko jih dobiva iz sušilnice (s sušenja).

ZAKLJUČEK

Varjenje je zelo specifičen poklic. Pedantno delo naj bi bilo okras vsakega strokovnjaka varilstva, naj bi bilo njegov znak.

Zaradi vsega, kar ste izvedeli o elektrodah, vam lahko avtor tega članka iz svojih dolgoletnih bogatih izkušenj svetuje, da čimprej nabavite sušilnico za sušenje elektrod. Ta investicija se vam bo obrestovala že jutri.

Investicija ni velika glede na velike škode, ki nastanejo že v enem dnevu ob varjenju z vlažnimi elektrodami.

V Železarni Ravne imamo eno sušilnico elektrod, ki jo uporabljamo vsak dan, vendar pa niti približno ne zadostuje za naše potrebe, saj bi potrebovali tri. Velikokrat smo nadrejenim dokazali potrebo, da jih potrebujemo. Isti kos z zelo poroznim zvarom smo popravili brez napak z uporabo sušenih elektrod. Skratka, zelo zadovoljni smo z njo.

Dragan B. Novaković, dipl. ing. met.

Literatura

M. Smiljanić: Dodatni pomočni materiali u zavarivanju čeličnih konstrukcija. Zavod za zavarivanje - Beograd 1988

Prospekt: Električne komorne sušare EKS. Fabrika termotehničkih uređaja i montaža CER - Čačak 1989

IZ NAŠIH KRAJEV

Novo med Kotljami in Mežico

Na Ravnah sta redkokdaj volk sit in koza cela. Tržnica je bila dolgo kamen spotike, saj je bila neurejena in se na njej skoraj nič ni dobilo. Zdaj so tam zrasli lokalčki, ponudba je tu, zato so tu ljudje in tu so tudi avtomobili. In prav ti so postali nov kamen spotike, predvsem za prebivalce Gramoznice, ki je eno samo parkirišče, ne le zaradi tržnice, tudi zaradi lokalov pri pošti in blizu nje. Zaenkrat so se Gramozničani obrnili na svojega poslanca Hermana Čepelnika, ki je problem že posredoval v skupščinskih klopeh. Parkirišča so problem tudi v trgu, zato je nekdo predlagal, naj odstranijo cvetlična korita, ki jemljejo prostor avtomobilom, ali pa trg zaprejo za promet. Za kateri predlog se bodo odločili, se še ne ve, zaenkrat ostaja, kot je.

Tudi v Mežici ni s tržnico vse, kot bi moralo biti. Tepejo se za tržnino. Do zdaj jo je pobirala krajevna skupnost, a bi je polovico morala dati upravljalcu tržnice Komunalnemu podjetju Prevalje. Ker KS tega ni dosledno izvajala, je prišlo do spora, za rešitev katerega bo treba počakati na nov odlok o tržnicah v občini. Iz Mežice še naslednje novice: - na treh lokacijah bodo morda letos začeli graditi garaže - za

kollektorski sistem in čistilno napravo, ki ju predvidevajo dolgoročni prostorski plani, bodo v letu 1993 izdelali upravno-tehnično dokumentacijo, kdaj jih bodo zgradili, pa je odvisno od denarja - poleg Prevalj je Mežica prva na vrsti za nadaljevanje plinificiranja; občina naj bi vsak čas dobila odgovore ministrstev za varstvo okolja in za energetiko ter Petrola, ki naj bi po najboljši varianti zagotovili

do 35 % sredstev - potegujejo se za sredstva, namenjena odpravi posledic neurja; občina je za te namene prejela 25 milijonov republiških sredstev, del teh naj bi po planu v Mežici dobili trije kmetje, sanirali pa naj bi tudi most Markoče ride in most na Lom - letos naj bi začeli graditi v individualni stanovanjski coni Mrvovo, vendar je pogoj, da na predvidena zemljišča za gradnjo ne bo vplival zakon o denacionalizaciji.

Ta zakon lahko naredi zmedo tudi na Holmcu pri gradnji poslovno-turističnega objekta. V njegovem sklopu naj bi bila tudi trgovina z osnovno preskrbo. Ker je kupec ni dokončal v roku, želi sklad stavbnih zemljišč pogodbo razveljaviti, novemu kupcu pa zemljišča zaradi lastninske zakonodaje ne more kar tako ponuditi. V igri bo nemara še lastnik. Kdaj bo na

Holmcu Mercatorjeva trgovina, je torej vprašanje.

Poglejmo še v Kotlje in v sosednjo Podgoro. Za območje teh dveh naselij so na prvi marčevski seji občinske skupščine sprejeli odlok o spremembi meja. Kotljam so priključili del Podgore, ki leži jugovzhodno, in s tem naredili, da bo novo naselje Kotlje II v celoti spadalo h Kotljam. Geodetska uprava Ravne je preoštevilčila hiše s spremljeno pripadnostjo, nove tablice pa so plačali iz občinskega proračuna.

Zna se tudi zgoditi, da bodo Kotlje dobile osemletko, torej povečano šolo. S tem bi bilo na Ravnah konec večizmenskega pouka, pa še staro Prežihovo šolo bi rešili. Če se ne bodo odločili za Kotlje, bodo morda gradili prizidek k Prežihovi šoli.

Iz skupščinskega gradiva
izbrala Helena Merkač

Ravenska tržnica v novi podobi

SVETOVNI DAN ZDRAVJA 1992

SRČNI UTRIP - RITEM ZDRAVJA

Svetovna zdravstvena organizacija posveča svetovni dan zdravja v letu 1992 temi o zdravem srcu. S tem želi povečati pozornost javnosti za svetovne razsežnosti bolezni srca in ožilja in opozoriti na potrebo po njihovem preprečevanju. Vlade držav želi spodbuditi prek zdravstvenih oblasti k nudenju čimvečjih denarnih sredstev, opreme in strokovnih kadrov, ki bi preokrenili potek srčnih bolezni.

Ocenjujejo, da bi bilo mogoče s pomočjo ustreznega preventivnega delovanja vsako leto rešiti okoli 6 milijonov življenj.

Za razliko od nerazvitih in dežel v razvoju je začelo število bolezni srca in ožilja v deželah zahodne Evrope, v Severni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji upadati. Izkazalo se je, da jih je mogoče preprečevati s pomočjo ustrezne prehrane, telesnega razgibavanja - predvsem hoje - in opustitve kajenja. Ob tem je pri preprečevanju teh bolezni še dodatna nagrada: način življenja, ki ga priporočajo za zdravo srce, zelo koristi tudi pri preprečevanju drugih bolezni.

Lani 3. aprila so v Ljubljani ustanovili Društvo za zdravje

srca in ožilja Slovenije. Društvo je namenjeno osveščanju ljudi od mladih let dalje, da bi bolje skrbeli za svoje zdravje. Preventivni pregledi, odvajanje od kajenja in zdravljenje hipertenzije, hiperlipemije in sladkorne bolezni so pomembni, vendar ne morejo sami vplivati na statistiko obolevnosti in umrljivosti za boleznimi srca in ožilja. Strategija je torej usmerjena k populaciji, težiti bi morali k takemu vzdušju v družbi, da bi npr. postalo ljudem nerodno, če v javnosti kadijo, če kadijo na delovnem mestu, v lokalu, kaj šele v zdravstveni ustanovi oz.

pred TV kamero, da bi ljudje opravičila za normalnost zdravega načina življenja ne dobili šele takrat, ko je njihovo srce oz. ožile že prizadeto, da bi vzgoja zdravega načina življenja in zdrav način življenja sam postala naš vsakdan. Z resnim prizadevanjem in usmerjenimi akcijami bi bilo treba začeti že v otroški dobi.

Eden izmed naših ciljev za leto 2000 in po njem naj bo torej zdravo srce in ožile za vsakogar.

dr. Stanislav Pušnik

KULTURA

RAZSTAVA BOŽIDARJA TEDA KRAMOLCA

Od 6. do 14. marca je bila v Likovnem salonu na Ravnah odprta razstava slik Božidarja Teda Kramolca, kanadskega izseljenca, katerega rod izvira iz Šentanel. Njegov oče je bil namreč znani glasbenik Luka Kramolc, ki se je rodil v Šentanelu pred sto leti in je tam tudi pokopan.

Božidar Kramolc je začel svojo umetniško pot med drugo svetovno vojno, ko se je učil pri mojstrih Božidarju Jakcu, Francetu Goršetu in Jožetu Plečniku. Po vojni je šel najprej na avstrijsko Koroško in nato v Kanado, kjer je nadaljeval šolanje na umetnostni akademiji v Torontu, nakar se je specializiral v grafiki.

Ustvarja v različnih tehnikah, od risbe, monotipije do olja in akvarela. Poznavalci mu priznavajo mojstrstvo v risbi in akvarelu, kjer se še posebej izraža njegovo risarsko znanje ter smisel za barve in kompozicijo. Njegova priljubljena motiva sta kanadska širna gozdnata pokrajina in mesto. Upodablja ju z veliko ljubeznijo in toplino ter s tem izraža hvaležnost do svoje druge domovine.

Slikar Božidar Ted Kramolc je bil kot povojni izseljenec slovenski javnosti vse do zadnjih let nepoznan, zato pa ga je toliko bolj priznavala slovenska narodna skupnost v Ameriki, predvsem v Argentini, kjer se je uveljavil tudi kot književnik, v Kanadi pa je že dolgo splošno uveljavljen slikar in grafik. Kramolčeva razstava na Ravnah - ob otvoritvi so peli Šentanelski pavri, o slikarju pa je govorila dr. Irene Mislej iz Ljubljane - pomeni simboličen uvod v praznovanje 100-letnice rojstva Luka Kramolca v občini Ravne na Koroškem.

RAZSTAVA DRUŠTVA KOROŠKIH LIKOVNIKOV

Od 20. do 28. marca so v Likovnem salonu na Ravnah člani Društva koroških likovnikov razstavljali dela, ki so jih ustvarili v zadnjem letu. Izbor slik - skrbno ga je pripravila kustosinja Milena Zlatac - je pokazal, da so koroški slikarji amaterji, čeprav ohranjajo vsak svoj slog, tematiko in način slikanja, v svojem estetskem izrazu večinoma napredovali.

Ob slikarjih se je, s skulpturami iz lesa, predstavil edini akademik, kipar Andrej Grošelj. Njegove stvaritve so razstavo odlično dopolnjevale.

Žal je to morda za dolgo časa zadnja likovna razstava v ravenskem salonu, saj je menda že začel veljati odlok IS SO Ravne, da mora ustanova zaradi statusne neurejenosti in pomanjkanja sredstev - z razstavno dejavnostjo prenehati.

25. REVIJA OD PLIBERKA DO TRABERKA

V marcu so se v krajih Mežiške in Dravske doline ter Podjune zvrstila pevska srečanja 25. revije Od Pliberka do Traberka.

Koncerti so bili v vseh večjih krajih Mežiške doline (7. marca v Kotljah, 13. v Mežici, 20. v Črni, 22. na Prevaljah), v Libeličah (20. marca), kjer je bila to hkrati dravogradska občinska revija, ter v Vogrčah (21.) in v Št. Primožu (22. marca) v Podjuni. Na posameznih koncertih, kjer so nastopili po trije ali štirje zbori, in na sklepni reviji, ki je bila 28. marca na Ravnah in se je na nji predstavilo kar 14 zborov in pevskih skupin, je bilo skupno več kot 500 pevki in pevcev z obeh strani državne meje.

Za prireditve letošnje revije je bilo značilno, da so bile večinoma dobro obiskane in sprejete, značilen ton pa jim je dalo praznovanje 100-letnice rojstva Luka Kramolca, šentanelskega rojaka, znanega glasbenika in pedagoga. Na reviji zapete pesmi so bile zato ubrane bolj na ljudsko noto, vendar ji to ni škodilo; zbori so se za nastope dobro pripravili, zato je bila jubilejna revija Od Pliberka do Traberka lepa prireditev.

Mojca Potočnik

Pihalni orkester ravenskih železarjev je 3. aprila s slavnostnim koncertom proslavil 90-letnico delovanja. Godbenike in številno občinstvo je v športni dvorani na Ravnah pozdravil član predsedstva Slovenije dr. Matjaž Kmecl.

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Bevc, M.: Ekonomski pomen izobraževanja. - Ljubljana, 1991
 Braudel, F.: Materialna civilizacija, ekonomija in kapitalizem, XV. - XVIII. stoletje. Čas sveta. - Ljubljana, 1991. - (Studia Humanitatis)
 Bricelj, M.: Rek in človek - Sava. - Ljubljana, 1991
 Cassu, M.: Miselne igre. - Ljubljana, 1992. - (Zbirka za male sive celice)
 Curk, J.: Trgi in mesta na Slovenskem Štajerskem : urbanografski oris do začetka 20. stoletja. - Maribor, 1991
 De Bono, E.: Tečaj mišljenja. - Ljubljana, 1992. - (Zbirka Praktična misel)
 Deleuze, G.: Podoba - gibanje. - Ljubljana, 1991. - (Studia Humanitatis)
 Divjak, S.: Unix. - Ljubljana, 1991
 Dobnikar, A.: Nevronske mreže : teorija in aplikacije. - Radovljica, 1990
 Fremdwörterbuch naturwissenschaftlicher und mathematischer Begriffe. - 4. ueberarbeitete und stark erweiterte Aufl. - Augsburg, 1992
 Guardini, R.: Svet in oseba : poskusi krščanskega pogleda na človeka. - Celje, 1991. - (Religiozna misel ; 3)
 Josf, M.: Die etische Basis der modernen Medizin. - Bemeck, 1992
 Jambreč, P.: Uvod v sociologijo. - Ljubljana, 1992
 Katalog slovenske ponudbe izobraževanja odraslih. - Ljubljana, 1991
 Kavkler, M.: Brati, pisati, računati. - Murska Sobota, 1991. - (Izstopiti ne moreš)
 Kneipp, S.: Zdravljenje z vodo. 2. del. - Ljubljana, 1992
 Komenda. - Komenda, 1991
 Lipar-Kadunc, G.: Oblikujmo sami : oblikovne ideje za otroke, starše, učitelje, vzgojitelje in vse, ki jih to zanima. - Radovljica, 1991
 Lipičnik, B.: Vsak človek ima probleme - le skupaj imamo rešitev conflict management. - Ljubljana, 1991
 Litke, H.D.: Projectmanagement : Methoden, Techniken, Verhaltensweisen. - Muenchen ; Wien, 1991
 Lubich, C.: Beseda, ki postane življenje : razlage Svetega pisma s pričevanji z vsega sveta. - Ljubljana, 1990
 Luce, J.V.: An Introduction to Greek Philosophy. - London, 1992
 Perme, T.: Quo vadis, scientia ? - Ljubljana, 1991
 Pirc, B. - A. Vodnik-Cerar : Živeti z rakom : nepogrešljiva spoznanja za bolnike, svoje in ... še zdrave ! - Ljubljana, 1992
 Pirjevec, D.: Filozofija in umetnost in drugi spisi. - Ljubljana, 1991. - (Zbirka Aleph ; 35)
 Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika. Zagreb, 1991. - (Biblioteka Posebna izdanja/Globus)
 Predpisi o dohodnini, davkih občanov in drugih davkih ter prispevkih. - Ljubljana, 1992
 Puntsch, E.: Zitate Handbuch : fuer Wissenschaftler, Journalisten, Politiker, Kuenstler, Manager, Redner, Erzieher, Korrespondenten. - Augsburg, 1992
 Ribičič, C.: Ustavno-pravni vidiki osamosvajanja Slovenije. - Ljubljana, 1992
 Seymour, J. - H. Girardot : Načrt za zeleni planet. - Ljubljana, 1991
 Sirc, L.: Med Hitlerjem in Titom. - Ljubljana, 1992
 Slovenija od vojne do priznanja. - Ljubljana, 1991
 Stabej, J.: Kaj veš in znaš. - Ljubljana, 1992. - (Zbirka Za male sive celice)
 Štefančič, M. ml. : Filmski almanah 91. - Ljubljana, 1992
 Tschachtsch, H. - W. Charchut : Werkzeugmaschinen : Einfuehrung in die Fertigungsmaschinen der spanlosen und spannenden Formgebung. - 6. Aufl. - Muenchen ; Wien, 1991. - (Das Fachwissen der Technik)
 RTuma, T. : Analiza vezij s programom SPICE. - Ljubljana, 1992
 White, E.G. : Veliki boj med Kristusom in Satanom. - Ljubljana, 1991
 Zakon o denacionalizaciji z uvodnimi pojasnili dr. Lojzeta Udeta. - Ljubljana, 1992
 Zakon o prometnem davku s stvarnim kazalom. - Ljubljana, 1992
 Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike. 11. Ljubljana, 1991
 Zupančič, M. - J. Justin : Otrok, pravila, vrednote : otrokov moralni in socialni razvoj. - Radovljica, 1991

Izbor: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

ALPSKO SMUČANJE

Očitno je Mitja Kunc svojo pravo formo dosegel šele ob koncu sezone. Najprej je bil prvi na FIS tekmi v Moeni, nato je bil 13. v veleslalomu za svetovni pokal v Crans Montani in nazadnje odličen drugi na odprtem avstrijskem državnem prvenstvu.

Fužinarjevi mladi smučarji in smučarke so vedno boljši. Med starejšimi dečki je Ožbi Ošlak osvojil dve prvi mesti na dveh zadnjih slalomih na Kopah za prvenstvo vzhodne regije Slovenije. Med mlajšimi dečki je bil Tilen Stropnik drugi, Simon Solero je bil med starejšimi letniki dvakrat četrti, Vesna Vrvnik pa na prvi tekmi 9., na drugi pa 7.

Letošnje državno prvenstvo so koroški smučarski delavci pripravili na Peci, v treh disciplinah pa je nastopilo preko 130 dečkov in deklic. Naša dva Ošlak in Solero sta v slalomu in veleslalomu odstopila, zato pa je bil Solero odličen tretji v superveleslalomu med starejšimi dečki.

Ravenčan Rok Šalej je osvojil naslov državnega prvaka Slovenije v veleslalomu za cibernane na Golteh. Na zadnjem veleslalomu v sezoni pri Arehu na Pohorju sta bila med 110 tekmovalci od naših Rok Šalej drugi in Tamara Stropnik tretja. V končnem seštevku točk v sezoni 1991/92 je bil Šalej drugi, Stropnikova pa 4. Na zaključnem tekmovanju naraščajnikov v veleslalomu na Rogli je zmagala Ravenčanka Vanja Vrvnik, Maša Černovšek je bila 10., Simona Žilavec pa 11. Pri cibernanih je bil Blaž Klančnik 7. in Miha Breznik 8.

SMUČARSKI SKOKI

Erlh Pečnik je bil s slovensko mladinsko reprezentanco na svetovnem prvenstvu v Vuokatli. V moštvenem tekmovanju nordijske kombinacije je bila ekipa Slovenije 11. med 15. ekipami. V posamičnem tekmovanju se je Pečnik poškodoval.

V tekmi za pokal cockte v Planici je mladinec Fužinarja Jože Zagarnik osvojil 12. mesto v absolutni kategoriji članov med 31 skakalci.

PLAVANJE

V Mariboru je bilo od 28.2. do

1.3.1992 tridnevno slovensko državno prvenstvo pionirjev v plavanju, na katerem so nastopili tudi fužinarjevi tekmovalci. Matjaž Čepelnik je bil drugi na 100 in 200 m prsno ter četrti na 100 m delfin in 200 m mešano. Primož Abraham je bil 2. na 100 m delfin, 4. na 200 m delfin in 6. na 200 m mešano. Štafeta pionirjev Fužinarja je bila 2. na 4 x 100 m kravl in 3. na 4 x 100 m mešano. Za našo ekipo so plavali Primož Abraham, Iztok Jevšnikar, Goran Brvar in Matjaž Čepelnik.

Teden dni pozneje je bilo v Celju prvo odprto zimsko državno prvenstvo za člane. Najboljši je bil Matija Medvešek 3. na 100 m prsno.

V Kranju in v Trbovljah je konec marca potekalo državno prvenstvo Slovenije za mlajše pionirje in pionirke. Tekmovanje je bilo v dveh delih. Končni vrstni red: 1. Rudar Trbovlje, 2. Triglav Kranj, 3. Ljubljana in 4. Fužinar. Sodelovalo je 15 ekip. Med posamezniki so dobro plavali zlasti Marko Šuler, Špela Fras in Tanja Merzdovnik. Štafeta deklet Fužinarja je v Kranju zamagala na 4 x 50 m delfin in bila druga na 4 x 50 m kravl. V Trbovljah je ta štafeta osvojila še 2. in 3. mesto. Plavale so: Frasova, Merzdovnikova, Knupljeva, Štorova in Gologrančeva.

NAMIZNI TENIS

Igralca Fužinarja Andrej Bač in Marko Štimnikar sta osvojila 1. mesto v dvojicah na prvenstvu severovzhodne Slovenije za pionirje. Na finalu v Mariboru je Bač osvojil 2. mesto. Med 16 najboljših se je uvrstil tudi Štimnikar, ostali naši so izpadli že v 1. kolu tekmovanja.

V Ptujju je bil 21. marca drugi turnir TOP 10 za pionirje. Andrej Bač je v prvi, kakovostnejši skupini osvojil 2. mesto. V drugi skupini je zmagal Radeljčan Stropnik.

Moška ekipa Fužinarja je v pretekli sezoni nastopala v prvi slovenski ligi in na koncu osvojila 6. mesto med 9. ekipami. Fantje so si uvrstitev pokvarili v zadnjih kolih, ko so doma izgubili z Nuklearko Krško s 4:5 in v gosteh s Petovio Ptuj z 1:8.

ATLETIKA

Atletska zimska sezona je bila praktično sklenjena z državnim prvenstvom v krosu, ki

je bil v Kopru 15. marca. Ekipa KAK Ravne je osvojila 5. mesto. Zmagali so atleti iz Velenja. V posamičnih nastopih so naši atleti dosegli naslednje uvrstitve: Urška Barbič je bila 6. med pionirkami, Marko Kobovc je bil 5. med pionirji, Peter Rapac 5. med mlajšimi mladinci, Gorazd Podražnik 4. med starejšimi mladinci in Dani Ošep 7. med člani.

KEGLJANJE

Moška ekipa Fužinarja je v sklepni temi letošnjega prvenstva enotne slovenske lige doma premagala Rudarja iz Trbovelj in s 6 točkami prednosti osvojila 1. mesto v ligi pred Triglavom iz Kranja. Naši kegljači bodo tako v prihodnji sezoni nastopali v najvišjem tekmovalnem razredu v državi.

V slovenski super ali AS ligi bodo tekmovali v naslednji sezoni tudi kegljavnice Fužinarja, ki so osvojile 2. mesto v ligi. Če pa bo prišlo do reorganizacije slovenskih lig, se bodo v prvo državno ligo uvrstile še kegljavnice Slovenj Gradca, ki so bile tretje, medtem ko bodo kegljavnice Korotana, ki so bile 10., tudi v prihodnje nastopale v 1. slovenski ligi. Prvakinje so postale kegljavnice druge ekipe EMO iz Celja, ki so zbrale enako število točk kot Ravenčanke.

V marcu so bila tekmovanja območne kegljaške zveze za Koroško za posameznike in dvojice. Vrstni red, posamezno - moški: 1. Belaj, 2. Strašek, 3. Mlakar, 4. Podojstršek, 5. T. Golob (vsi Fužinar) itd., ženske: 1. Fink, 2. Sabljar (obe Korotan), 3. Ermenc, 4. Repanšek (obe Slovenj Gradec), 5. Vesničar (Korotan) itd. Dvojice - moški: 1. Belaj - Mlakar, 2. Golob - Strašek, 3. Lasnik - Podojstršek (vsi Fužinar), ženske: 1. Fink - Sabljar (Korotan), 2. Ramšak - Repanšek, 3. Černič - Ermenc (vse Slovenj Grade).

ODBOJKA

Naši odbojkarji tačas nastopajo v play-offu slovenske superlige za uvrstitev od 5. do 7. mesta. Do konca jim je ostala le še tekma proti Granitu/Preskrbi iz Slovenske Bistrice. Tekma bo na Ravnah v soboto 25. aprila. Naši so šli v to dodatno tekmovanje brez prave motivacije. Ker jim ni uspela uvrstitev med štiri najboljša moštva v državi, so vzeli

"spodnji" play - off kot dodatno zlo. Dokaz za to je bila tekma s Pionirjem na Ravnah, ki so jo gostje dobili s 3:0, na njej pa je bilo tudi malo gledalcev. Odgovorni bodo morali razmisliti o bolj privlačnem prvenstvu.

Če že prva ekipa ni dosegla cilja, pa so ga mladinci, ki so pod vodstvom trenerja Jožeta Meška nastopali v II. slovenski ligi - vzhod in si zagotovili obstanek v njej. V svojem sestavu imajo tudi dva reprezentanta. Tako je Verbič nastopal za kadetsko, Spanžel pa za pionirsko vrsto Slovenije.

Ivo Mlakar

ALPINISTIČNE NOVICE

Po več poskusih je 2.2.1992 naveza Vlado Rotovnik - Dani Vezonek preplezala drugo trikotno steno LANEŽA v ostenju Raduhe. Smer sta poimenovala "SS" (Svobodna Slovenija), ocenila pa z A4/V1+, 120 m.

V februarju so posamezne naveze nekajkrat obiskale Logarsko dolino, kjer so ponovili: Stanko Mihev in Andrej Gradišnik "KOCBEKOVO GRAPO" v V steni Ojstrice, Zala Žaže in Dani Vezonek "NEMŠKO GRAPO" v S steni Ojstrice, Vlado Rotovnik in Dušan Polenik pa "RAZ GOLARJEVE PEČI" in "ŽLEB" v S steni Grofičke.

V začetku marca so plezali v Ospu pod Črnim kalom. Dušan in Vlado sta preplezala smeri "HARD RAIN" (VII, 80 m) in "NETOPIR" (A2/V1+, 150 m), Zala in Dani pa "GOBO" (A2/V1, 150 m).

Za prednostna cilja v letu 1992 so si člani AO Ravne postavili razširitev umetne plezalne stene in intenziviranje vzgoje podmladka na področju prostega plezanja. Vodena vadba je na umetni steni vsak ponedeljek (16.30 - 17.30) in vsako sredo (14.30 do 16.) v telovadnici pri OŠ Prežihov Voranc. Vabljeni vsi, ki jih zanima alpinizem in športno plezanje.

Andrej Gradišnik

FAKTORJI ZA IZRAČUN PLAČE PO PODJETNIŠKI KOLEKTIVNI POGODBI

Kot smo obljubili v pretekli številki Informativnega fužinarja, bomo mesečno objavljali faktorje za izračun plače po PKP, da si bomo lahko sproti tudi sami izračunavali ali spremljali izračun razlike svoje plače do plače, ki nam pripada po PKP.

Postopek in način izračuna smo opisali v 3. številki Informativnega fužinarja, danes pa objavljamo novo tabelo faktorjev za mesec februar 92 in sicer za obrate ŽR ter Nože.

FEBRUAR 1992 FAKTOR ZA IZRAČUN PLAČE PO PKP

PR	TOČKE	TR	KP	FAKTOR do KP	
				ZR	NOŽI
	1	2	3	4	
1/1	240	I.	22,060	1.14	1.00
1/2	300	II.	24,716	1.10	1.04
1/3	360	IV.	31,999	1.26	1.19
1/4	420	V.	35,309	1.28	1.20
2/1	280	I.	22,060	1.03	0.97
2/2	320	III.	27,585	1.18	1.11
2/3	360	IV.	31,999	1.26	1.19
2/4	400	IV.	31,999	1.20	1.13
2/5	420	IV.	31,999	1.16	1.09
2/6	460	V.	35,309	1.20	1.12
3/1	420	V.	35,309	1.28	1.20
3/2	480	V.	35,309	1.16	1.08
3/3	540	VI.	41,929	1.25	1.17
3/4	600	VI.	41,929	1.15	1.07
3/5	660	VII.	49,653	1.29	1.20
3/6	700	VII.	49,653	1.22	1.14
3/7	1050	VIII.	57,376	1.11	1.02
4/1	400	IV.	31,999	1.20	1.13
4/2	480	V.	35,309	1.16	1.08
4/3	560	V.	35,309	1.02	0.96
4/4	680	VI.	41,929	1.06	0.98
4/5	720	VII.	49,653	1.19	1.11
4/6	800	VII.	49,653	1.09	1.01
4/7	1050	VIII.	57,376	1.11	1.02
4/8	1300	IX.	68,411	1.06	0.98
4/9	1560	IX.	68,411	0.89	0.81

Sistem plač

Miha Lotrič

KADROVSKA GIBANJA

Ob nastajanju podatkov nas je bilo v železarni 4094, v delniških družbah pa 706. Konec marca je v postopku še večje število upokojitev z dokupom delovnih let. Od nastajanja podatkov do objave in izdaje glasila preteče skoraj mesec dni. V tem času prihaja tako tudi do nekaterih sprememb pri objavljenih podatkih, zato popravljamo naslednje:

Maklin Anton II - sporazumno (brez odpravnine), Kotnik Damijan - samovoljno, Oder Jožefa - starostno upokojena.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

UPRAVA - KADRI IN ORGANIZACIJA
PERŠAK Damijana, inž. strojništva, KEBER Jožep, inž. strojništva - oba pripravnik.

POSLOVNI SEKRETARIAT
ILIČ Nebojša, administrator III -

delovno usposabljanje invalida (za določen čas).

JEKLOLIVARNA
VIDNER Violeta, čistilka metalurških izdelkov - pripravnik

Delniška družba DE PROFUNDIS

VAUKAN Mihael, kuhar - za določen čas (na oglas).

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

Dr. DOBI Đorđe, raziskovalni inženir - samovoljno, DOBI Vesna, metalurška tehničarka - sporazumno, BRICMAN Alojzija, kemijska tehničarka - invalidsko upokojena, KRIVEC Štefanija, pripravljalka materiala - predčasno starostno upokojena.

METALURGIJA - VALJARNA
HADŽIČ Meho, čistilec prostorov - sporazumno (z odpravnino), VALEN-

TAR Iztok, JAUK Franjo, valjavca - oba na služnje vojaškega roka.
METALURGIJA KOVAČNICA
FUŽIR Rozina, čistilka - starostno upokojena.

METALURGIJA - JEKLOVLEK
BREZNIK Bojan, luščilec - sporazumno
STO - KOMERCIALA
PESJAK VIKTOR - strojni tehnik - sporazumno.

TO - TSD
ČAS Maksimiljan, rezkalec - poklicna rehabilitacija, POSRPNJAK Jožef, ravnalec - invalidsko upokojen, PORI Danilo, ključavničar - sporazumno (z odpravnino)

STO - ORODJARNA
KOTNIK Beno, ključavničar - služnje vojaškega roka.

UPRAVA - RAČUNOVODSTVO
STRMČNIK Tatjana, administratorka - invalidsko upokojena.
UPRAVA - KADRI IN ORGANIZACIJA

MLAKAR Margareta, inž. kemije - pripravnik - potek pripravništva, ŠTEHARNIK Janko, dipl.inž. metalurgije - pripravnik - potek pripravništva.

ŽELEZARNA - PRAVO
FUJS Tatjana, administratorka - invalidsko upokojena.

ŽELEZARNA - STRATEŠKI RAZVOJ
NABERNIK Jožef, dipl.inž. za

projekte - sporazumno (z odpravnino).

JEKLOLIVARNA
BOŽENK Branko, talilec - sporazumno, MIHEV Angela, čistilka prostorov - starostno upokojena, KRAJNC Roman, čistilec metalurških izdelkov - potek pripravništva.

STROJI IN DELI
CORDIĆ Emin, ključavničar - sporazumno, KAC Zdravko, konstruktor - sporazumno (z odpravnino), HUDOBREZNIK Sonja, tehnična risarka - sporazumno (z odpravnino).

Delniške družbe

TRANSLOG
KOLETNIK Jože II., voznik tovornjaka - invalidsko upokojen, DORNIK Jože, direktor oddelka, dokup do predčasne upokojitve.

DE PROFUNDIS
MERKAC Tatjana, kuharica - sporazumno (z odpravnino), GORENJAK Otko, skladiščnik - sporazumno (z odpravnino).

ZAŠČITA
VIŠNAR Olga, čistilka - invalidsko upokojena

OE Zaposlovanje

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem Tehničnega razvoja za darilo in za prijetno razpoloženje na poslovilnem srečanju. Vsem skupaj želim veliko delovnih uspehov.

ravenski godbi, pevcem iz Črneč in godbeniku za odigrano Tišino

Žaljuči vsi njeni

Ob tragični smrti sina

GORAZDA SKARLOVNIKA

se zahvaljujem sodelavkam Zaščite in stanovalcem samskega doma Ob Suhi za denarno pomoč.

Mama Jožica Skarlovnika

Ob izgubi drage mame, babice in prababice

HELENE MIKLAVC

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancom za darovano cvetje in sveče. Hvala vsem za izrečeno sožalje ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Se posebej se zahvaljujem predstavniku ZB gospodu Porju za njegov govor, gospodu župniku za opravljeni obred in pevskega zboru upokojencev Prevalje za pe

Žaljuči: hčerka Ida z družino

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice

ANE GRABNER

z Raven na Koroškem se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancom in sosedom, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje ter nam pisno ali ustno izrazili sožalje. Hvala gospodu župniku, govorniku Ivanu Žunku,

Iz domačih in tujih revij

KONTROLING

Kdor je vse življenje sedel v plansko - analitski službi, ne ve, kaj se dogaja v surovi poslovni stvarnosti. Zato bi moral kontrolor nekaj časa delati v prodaji, nabavi in proizvodnji. Šele potem bo govoril v jeziku poslovodnikov, razumel bo njihove probleme in si pridobil njihovo naklonjenost

Kontrolor se mora razviti iz "registratorja" k "navigatorju". Medtem ko si "registrator" prizadeva na podlagi preteklosti sklepati o prihodnosti, "navigator" iz prihodnosti razmišlja nazaj v sedanost. Njegova naloga je predvideti težave, preden se pokažejo pred vrati, ter poskrbeti, da se na vseh prizadetih področjih v podjetju načrtujejo in izvedejo potrebni ukrepi.

(Vir: Boris Verbič, Navigator in ne samo registrator, Manager

PRENOSNI RAČUNALNIK - DIREKTORJEV POMOČNIK

Direktor brez lastnega arhiva dejstev, opomb, evidence stikov s partnerji in drugih majhnih, a pomembnih podatkov, ki jih na prenosnem računalniku nosi vedno s seboj, ne sledi več potrebam današnjega hitrega časa.

Softverski organizator podatkov, programski paket NoTes, ustvarja red na pisalni mizi, vrta po podatkovnih bazah podjetja, beleži in organizira ideje, zapisuje stike s poslovnimi partnerji, išče podatke iz različnih časovnih obdobij in opozarja na prihajajoče dogodke.

Tisti direktor, ki se izgovarja, da prenosnega računalnika s takšnim programom ne potrebuje, ker ima tajnico, se moti. Človekova pomoč je sicer nenadomestljiva, vendar žal omejena.

Ob boleči izgubi moža in očeta

JOŽETA VAUČETA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in sveče in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej hvala za skrb zdravnikom in osebju na internem oddelku bolnice Slovenj Gradec, zdravnikom ravnanskega zdravstvenega doma in patronažni sestri Berti Jež. Hvala gospodu župniku za opravljeni obred in godbi na pihala Železarne Ravne.

Žena Kristina, sinova Ivan in Matevž z družinama

Izgubili smo našo nadvse dobro mamo in omo

ZOFIJO GIGERL

Hvala vsem, ki ste jo z nami pospremili k večnemu počitku, v spomin nanjo darovali cvetje in sveče in z nami sočustvovali.

Hvala zdravnikom in sestram Koroškega zdravstvenega doma na Ravnah in bolnišnice v Slovenj Gradcu za zdravljenje, nego in prijaznost. Hvala g.

župniku, ki je v času boleznih prihajal k njej in jo z besedami slovesa in krščanskega obreda pospremil na zadnji poti, in Pihalnemu orkestru ravnanskih železarjev za slovo. Hvala tudi vsem, ki ste jo obiskovali, ko je bila bolna, ji pomagali in bili dobri z njo.

Otroci z družinami

Ob boleči, prerani izgubi dragega moža, očeta, sina, brata in strica

VINKA KRUŠIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem in vsem ostalim, ki so ga tako številno pospremili na zadnji poti, darovali cvetje in sveče, nam izrekli sožalje ali kako drugače pomagali.

Hvala zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec za zdravljenje in pomoč v najtežjih trenutkih - posebej še osebju koronarnega oddelka, gospodu župniku za obred ter Pihalnemu orkestru ravnanskih železarjev.

Žena Milka in otroka Uroš in Helena v imenu vsega sorodstva.

Pol za šalo, pol zares si oglejmo nekaj vzrokov, zaradi katerih niti najboljša tajnica ne more nadomestiti dobrega programskega orodja:

- tajnica si ne zapomni vsega, kar ji poveste
- njena interpretacija stvari in dogodkov je drugačna od vaše
- njene ključne besede / asociacije so drugačne od vaših
- ne morete ji zaupati zmeraj prav vseh dejstev
- njenega poznavanja zaupnih podatkov ne morete šifrirati
- arhive pregleduje 10.000-krat počasneje kot računalnik
- tudi če bi si mogla zapomniti nekaj tisoč tipkanih strani dejstev in števil, je ne morete vtakniti v kovček in je odnesti s seboj na službeno potovanje.

(Vir: Red na mizi, red v računalniku, Manager, 10/1991)

Priročnik za managerje

MEDSEBOJNI ODNOSI

Tudi ostrina je nujna

Čeprav je mogoče na rovaš simpatije, sočustvovanja, diplomacije in potrpljenja reči vse najboljše, ne smete nikoli pozabiti, da mora biti ljubeznivost podprta s trdno odločnostjo, da bo delo dobro opravljeno. Vsekakor bodite razumevali in občutljivi, vendar naj vaši ljudje vedo, da vztrajate pri najvišjih standardih dela in pri tem ne pristajate na kompromise. Če tega ne bodo spoštovali, morajo vedeti, da boste najstrožje ukrepali. Dajte vedeti, da je za vašo metodo mehkih baržunastih rokavic železna odločnost, ko gre za dobro opravljanje dela.

Osebnostni stik

Presenečeni bi bili, ko bi vedeli, koliko šefov se zapira v svoje prijetne klimatizirane prostore, od koder nikoli ne stopijo pogledat, kaj se dogaja okrog njih. Veliko lažje je podpisati memorandum kot vstati in pogledati okoli sebe. Eden glavnih razlogov uspeha velikega nemškega generala Rommla je bilo dejstvo, da je bil vedno na kraju dogodka, kjer je dajal navodila, pojasnjeval, reševal težave in spremljal razvoj dogodkov. Te uspešne Romlove metode bi imele enake rezultate, če bi jih uporabil katerikoli vodja, bodisi na

univerzi, v tovarni, podjetju ali v vladnem oddelku. Ni nadomestila za osebne stike med ljudmi. Ljudje so pogosto nenaklonjeni tistim, ki jih ne poznajo. Ko jih enkrat spoznajo, postane vse drugače.

Bumerangi kritike

Kritika, ki je sama sebi namen, je nepotrebna in deluje demoralizirajoče. In zmeraj pride na uho osebi, na katero se nanaša. Bodite lojalni svojemu šefu in svoji organizaciji. Če ne morete reči kaj dobrega, je najbolje, da ne rečete ničesar. Gotovo vam ni všeč, ko odkrijete, da vas nekdo zahrbtno kritizira. To ni všeč niti drugim.

Povišajte koga...

in dvajset drugih se bo najbrž razočarano vprašalo: "Kaj je z mano?" "Zakaj nisem jaz povišan na izpraznjeno mesto?" "Kaj ima on, česar jaz nimam?" Glede na to, kakršna pač je človeška narava, se to dogaja pogosteje, kot si mislite in dogaja se povsod, na vseh ravneh. Najboljši odgovor je velika previdnost: ko nekoga povišate, bodite gotovi, da pri tem niste ne zanemarili ne pozabili nikogaršnjih zahtev in stremljenj. Bodite skrajno pošteni. Ste prepričani, da vas ni zavedel tisti bistri fant, ki bi še Eskimom lahko prodal hladilnike? Povišanje ljudi je ena najtežjih in najpomembnejših nalog vodenja.

(Vir: Biblija za menežere. Zagreb 1990)

Izdaja Železarna Ravne kot mesečnik v nakladi 6000 izvodov. Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron - Kodrin, Marjan Gerdej, Marjan Kolar, dr. Tone Pratkanar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Fotografije Mira Čepin. Tel. 21 - 131, urednik int. 6753, novinarki 6304. Tisk: Grafika Prevalje. Glasilo se po mnenju Ministrstva za informiranje (št. 23/128-92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.